

SATURS

(ALBERTS SPRŪDŽS)

CYRMA AZARS
JEZUPENĀ SAPYNS

(Cērpīņu Blauzga)

MĀRGU SOLA

(Šmagru Pīters)

KUNGA GELĀ!

(Helena Simonova)

LAIMIS MŌTĀ

(Francs Trasuns)

NŪGRYMUŠŌ PILŠ
NŌVIS JŌJUMS

(P. Priķuļš)

TREJS ZYRGI

(V. Mundurs)

PAĀMAITA I MŌTIS ĀMAITA

(_____)

VACĪS KRŪGS

(_____)

DRAUGI

(S. Putāns)

VACĪS KRYSTS
KOPSĀTAS ĪLA

(MALTANĪTS)

KAI MĀŠ DZEIVOJOM

(J. BROKS)

STUČKYS LAIKI

(Marija Kriviša)

AS ĀAITINĀ GONŪS GŌJU

(A. Gudriņš)

ŠKOLŌTŌJA SŌPIS

ŠKOLŌTŌJU PUČU DĪNYS

(Fr. Kemps)

LATVEJA

(Leons Širins)

PRYMAKI

(O. Rupaiņš)

AUDIEJA

(Speidulis)

NŪTYKUMS

(Raibūs cīma Aleks)

DIPEIŠA PRĪKI I BĀDYS

(A. Pleišš)

MODERNĪS PRECINĪKS

(P. Kalniņš)

NAUDA KOLTŌS

(N. N.)

STŌMAČŪS

(_____)

KOMETA

(Romuks Žauga)

AUGUSTAM — PASAULĀ

(Oņtā Leičujōņš)

NAUTRĀNU REDZIEJUMS

(Rasma Urtāne)

IZ DZEIVIS

(Mosola)

DZĀDZKYS NALAIMĀ

(X.)

VACA PŌSOKA PAR GAISMU

(Jurs Pabērzs)

SKŪPĪS VECŠ

(Al K.)

KŌZYS

(Skomba)

„DRYVAS” JŪKI

ALBERTS SPRŪDŽS

CYRMA AZARS

(Teika)

Saulis tveicā vaigus glōsta,
Olūts augši viļņus sviž.
Iudinš burbuli kū stōsta,
Namināt sirdš nanūciš.

Divys mārgys, skrūzis pyldūt,
Sirdi kryutis sytom jiut.
„Saulái pōrōk korsti syldūt,
Kaut kam baigam vajag bīt.”

„Ai, nu niki! Kotru dīnu
Vārsmi dabass zāmī mat...
Vīnūs svīdrūs troskū sīnu
Mīysu puīši skaudzī vad.

Nasom vāsys dzyrys molku,
Lai jī spāku atgiun, žiergst.
Re, tai sauvi ceļ kai bolku,
Saulá ar kai rōvā mierkst...”

„Baigi, baigi! Itik korsti
Bejš vāļ nav, kod launogs klōt...
Tu jau ari gaisu tvorsti,
Dar mums vaigus nūskolōt.”

Mārgys nūlik zāmī skrūzis,
Plaukstīs vāsu veļdzi smeļ.
Sōrtus vaigus, tai kai rūzis,
Olūtenám preteim ceļ.

Tūmār gurdums nateik mozōks,
Spāka nav, taipaļ kai pyrms —
„Vārsmis spīdums palik osōks,
Bailis sirdi grauž kai cyrms...”

Pieški zāmis kliepš izvōžās:
Olūts, ir kai satrokōts,
Šlākstūt pōri krostam gōžās,
Aprej mārgys, vard i krōc...

Dažūs mirklūs izgaist pļovys,
Rādžīs tik jau azars vīns.
Jiutūt viļņu meikstōs skovys,
Atvoglst sagrudušīs sīns.

Placūs vīgli ceļūt skaudzis,
Viļņi tōs iz krostu nas:
„Naizpietās jaunōs audzis
Cyrma azarradeibys.

Vōrdu mārgys atmināja,
I kai gribāja tū Dīvs,
Cikam myužōš godu skrāja —
Azars saulī siļdāsīs.

Tikai solu tū, kur dzyna
Agrōk olūts straumái trauķt,
Niu lai vysī ļaudš tū zyna:
Vāg par Mārgu solu saukť.”

Celā augūt, krostā slōpstūt,
Viļņi šļupš kai cylvāks vacs.
Nazyna, ka, piit trōpstūt,
Dzierd tū vysī: jauns i vacs.

„Straume”, Nr.3 – 1932 Trešīs goda catūrksnis

U.Neimaņa foto

Aļberts

JEZUPENÁ SAPYNS
(Sveši vōrdi svešōs spolvōs)

Kod krūgā dīsgon beja dzarts
Trejs nakts i dīnas,
Kod vysim apničš beja žarts,
Tod dalyka, lai īnas

Vāļ ola krūgā daudz,
Vāļ vīnu pošu reizi,
Tai pīdzārt gribā ļaudš
Iz troki trokū veizi.

Pec laika kur-kurīs tī kleida,
Tik Jezups sīna pyunī leida.
Jys vīgli rogovōs īgula,
I cīži mīgs tam blokim gula.

Tá — žvīgs! Gunš pōrzakļauņ.
Jezupenám iuzys treiš.
Prōtā jam īzasaun:
Voi reitu sagaidejš?

Kai muzykys ritmā,
Kai vīgldejis taktī
Ar rogovom Jezups
Kōp gaisā šai naktī.

Ak bailis, ak šausmys,
Kas tōs tá lai klōsta,
Kai kotlu gunš ceplī
Tōs Jezupu glōsta!

Jau irā leidz sejai!
— Voi ōrā lai lāc?
Jau, jau pōri sejai!
— Voi lyudzīs, voi rāč?

Jau jau ir pi spōris,
I cysys jys jūt.
«Ak, grākim koč pōr as,
Ak, teiram koč bīt!»

— Kikirigī! Aiz meža, aiz pūra
Jauns gaileitš reitausmu zvona,
Vairs najauž naškeistō gora,
Tik kritīni zámī Jezups pamona.

Blyugzs i bladāks!
Kreit rogovys. Veikts
Naškeistō spāks,
I Jezups bīš beigts!

Īkreit jys jjurā.
Kas glōbtīs gon lāmš?
Nōvā bez pyura,
Bez zalta jū jāmš...

Tik reitā acš valī jys vārā,
Sāv vōreigū vītu satvārā.
Gon skaiški vairs nabeja byudeni:
Bej guliejš jys nateirā iudinī.

„Zīdūnis, Nr.7 – 1929

Cērpiņu Blauzga

MĀRGU SOLA

(Viesturiska teika)

I

Zīd, storp Olūksni i Ludzu,
Tagad plynys kvišu, rudzu
Dryvys, tai kai dzeipur-deči.
Seņōk tá, kai stōsta veči,
Stīpās vīneigi viņ pūri,
Meži myglaini, kai būri
Sovā nūslāpumā dzilā,
Stompa pūrulōjā zylā
Orōjs nadzyna vāļ vogu,
Tī tik medinīks ar rogu,
Blisi, suni, taurái skanūt,
Mežā gōja, zvierus dzanūt.
Laiks vysvarons vysu maina,
Paīt godi — cyta aina.
Dryvys plaukst — kur beja mežš,
Senejs — tōls, i palīk svešs.
Tik vāļ stōv leidz mýsu laikim,
Kūkim apaugusá slaikim,
Skaista, vysa teita zōlī
Sola, Stompa pūra tōlī.
Kūks pi kūka stōv tá slaiks
Nav tūs iznycynōjš laiks.
Sovam ritīnám par lobu,
Solys ōra skaistū dobu.
Apsorgoj tū burveigs spēks
Nu tím, kas naatzeist, kas — grāks.
Beistās čártīs tá pi kūka
Ļaužu montkōreigō rūka.
Asūt apburta tei sola —
Stōsta, runoj vysa mola.
Vāļ mozi býdami nu aukļom
Asom dzierdiejušs — par krauklim,
Vylkim, lōčim cytim zvierim

Seņōk ļaudš par dorbim kōrim,
Tykušs pōrvārsti — ir stōsts —
Asūt tys nu Dīva lōsts.
Cik tam taisneibys, tys prūtams,
Mýsim tagad skaidrōk jīutam,
Tūmār cyti tič i tam,
Ka tai irā vāļ leidz šam.

II

Tys beja seņ. Tam symtim godu
Morus, vaidus, gunš i bodu,
Apkōrč aplenkta i grauta,
Citá latgalīšu tauta.
Byra asiņaini svīdri..
Dāni, vōciši i zvīdri
Vádá ilggadeigu karu,
Mōcá mýs ar sovu varu.
Vālōk pūli, leiši, krīvi,
Sorgit turpmōk nu jīm Dīvi!
Bruka mums i gōja kari.
Svešu vaļdinīku cari
Násá cīsšonys i mūkys,
Stīpá nažieleigōs rūkys
Vysai mýsu tautai pōri,
Kai nu tuksness sisiņ-bori.
Nōvis vaļdāja tod drudzis.
Viļaks, Riezeknis i Ludzys,
Golā, beidzūt Daugavpilš,
Ari sagrautys bej pilš.
Bet pa apgobola draudzom
Liki gulāja, voi skaudžom!
Apkōrč, lykōs ļauni gori,
Suņu izsolkuši bori
Skrāja, gaudōja i kaucá,
Grizās, paleigā sáv saucá
Cytus — laupiejumu laupāč,
Zvieram navajaga taupāč.
Bogots milasts teikt mās varom,
Tá beja izsolkušam zvāram.

Tī, kas inaidnīka rūkōs
Dzeivi kryta, ari mūkys,
Symčraiz lelōkys krist ļaujī,
Citá bendis rūku pļaujī.
Brīsmys ritāja bez gola.
Čápá gunī, krystā kola
Sirdi, izadūmōč gryuts,
Dzeivam cylvākam nu kryučš
Grizá ōrā. Acīs dyurá.
Bārnus tai, kai molku kiura
I, kod nabeja kō cyta,
Učōs sleicynōja, syta.
Tod veļ parosta bej līta —
Dzeivu, biži, likč iz mīta,
Graizāč vanginīkim mālīs,
Taidys seņōk beja spēlīs!
Bet, kaidys jaunovom i sīvom
Tyka nūdareits tá ļauns,
Zynoms par tū vīnam Dīvam,
Stōstāč navar, palīk kauns!

Tī, kam dzeivōč tyka ļauts,
Kai ar tī, kas izcītš mūkys
Dzeivs palyka svešūs rūkōs,
Beja nalaimeigi ļaudš.
Nabej izejis tím cytus
Gūstá svešim kas bej krytis.
Eiss bej svešinīkim lykums:
Ļauni moralá i tykums:
Kas řaiz breiveibu sáv zaudā —
Verga tīseibys tys bauda.
Tō pec vanginīkus — vergus
Vysus pōrduč vádá tiergūs,
Kur tūs pōrdavōja, pierka
Dažu dažaida deļ mierká.
Taidi Pleskovā bej tiergi,
Kurūs nalaimeigi vergi,
Tai kai lūpi — gūvš voi aita
Tyka pōrdūti bez skaita.

Godā řaizi, Mikeļdinā,
Krīvu knāzš tī braucá cīmā
Lai sáv treisūšu nu baiļu,
Pajimč verdzeneiti daiļu.

III

Mýsu dzymtū zámi vōrdūt,
Dzyna svešinīki pōrduč
Řaiz nu Latgolys paceļu
Jaunu maitu pulku lelu.
Saulá tyvōjās iz rītu,
Guleišonai atrast vītu
Steidzās, meklāja iz nakčš
Vergu pavadūnu vaktš.
Vīna lela meža molā
Vīta atrosta bej golā,
Kur vysys, sasaisteitōm rūkom,
Maitys - verdzenis zam kūkim
Stōjūt naktái dzilái, klusai,
Tyka nūvitōtys dusai.
Vacīs latgalītš Vysvaldis,
Jōpasoka tá jam paļdis!
Mežūs glōbdamīs ar saimi —
Dālym Kangari i Raini
Beja, verdzeņom par laimi,
Laikā pamaniejš šū ainu.
Dreiži apkōrč skrāja ziná
Mýsu ļaudim, lai tik vini,
Laika nazaudūt ni breiža,
Pi Vysvalža býtu dreiži!
Kai lōči, cālušīs nu mygom,
Kas ar izkapti, ar blisi,
Ar ciervim apbruņōti vysi —
Plyudá ļaudš pa meža stygom,
Nakti maneigi i klusi,
Iz tū, kur nūrōdeits bej pusi.
Apkōrč beja dzilá nakčš.
Snaudá sorgi jau iz vaktš.
Laikim palādys tik klīdzá,

Spīdzá, vaimanōja, zvīdzá,
Tai kai gribādamys teikt —
„Laiks ir svešinīkus beigt!”
Kod jau pīteikuši daudz
Sagōjuši beja ļauds,
Tod, jymdams vadeibu iz sevá,
Paņ Vvsvalds zeimi dáva:
Apkauņ vysus! Cyts pi cyta,
Ocumirkli, sardzá kryta.
Izbāgt paspāja vīns, ūtrs,
Tikai tys, kas nabej kūtrs.
Maitys verdzenis i sīvys,
Tagad vysys tyka breivys.
Glōbá soveji tá ļauds,
Maitu nalaimeigū daudz.
I, lai nūsorgōt nu jauna
Krīvu uzbrukuma ļauna
Nūlamts beja, голу-golá,
Maitys aizvást Mārgu solá.
Izbāgt paspiejuši krīvi,
Skaitā moņ ka kaidi divi,
Ilgi maļdājās pa svešim
Lelēm, nazynomīm mežim.
Cikom sovu kara spēku
Golá sasnādzá ar grāku.
Tod bej nūlamts pakaļdzeitis,
Laiku nazaudāt, ni beitis.
I iz nūtykuma vītu,
Lai tik otrōk lobōt lītu,
Symti seši — drōzās bors
Krīvu naškeists ļaunīs gors!
Kai bīži sunš pa pādīm brīn
Zvieram, kurs pa mežu skrīn,
Tai ti krīvu bori bryda
Latvīm pakaļ mežu vydá,
Bet kai nabeja, tai nav
Maitu nūlaupeitū jau.
Golá, izmysuši panōkt,

Krīvi nūlámá vairs nanōkt
Dziļōk mežūs, bet tivleit
Iz sovu vacū vītu kleit.
Tá, varbūt, vyss bejš bīt labi
Kab na Vysvald dály obi,
Ejmūt medeibōs pa mežim
Zvierim putnim teiklus klōt
Pōrōk tyvu jī pi svešim
Nabūt nūklivuši klōt.
Krīvi obejus tūs brōļus
Gūstá sajamá kai cōļus.
Sōcá spīdzynōt i mūcāt,
Rūkys lauzt i kōjis lūcāt,
Lai tik izdabōt nu viņu
Vajdzeigū deļ sevá ziņu.
Brōlim osorys viņ byra.
Klusu cīsdams Rainis myra
Zūbyns prodūrts. Mūkōs slōpdams,
Kangars, dzeiveibu sáv glōbdams,
Tūmār, naizcītá i klusi
Iz lobū parōdāja pusi,
Sacā: tōli, tōli pūra golá,
Tī aiz meža, Mārgu solá
Mārgys, jaunovys i sīvys
Vysys paslāptys ir dzeivys.
Bet bez pavadūnā tur,
Lai koņ mani kar voi dur,
Aizīt navarot jiuš poši!
Jo iz kotra sulá plaši
Muklōjs — otvori ti čer
Tūs, kas kōji pūrā sper.
Bet, as pateikšu jums, klausit!
Ka viņ maņ jiuš dzeivōt ļausit,
Dūsit zūbynu i blisi,
To bīsīt aizvasti ti vysī.
Kai Judašs nazkod pōrdevš Dīvu
Par zalta trejsdesmit bej grošim,
Kai tagad, godōs, bārnus, sīvu

Pōrdūd cyts, lai dzeivōt pošam,
Tai Kangars pōrdává tod tautu,
Lai tikai pošam dzeivōt ļautu.
Tagad krīvu bora vežus
Kangars vádá dziļūs mežūs.
Kai kaisleigs mediniks iz jakti,
Krīvi gōja dīn i nakti.
Dzyna ti jūs gryba ļauna —
Dabōt sīvītis nu jauna.
Dziļūs mežu celi šaurī
Beja izīti jau cauri
Tod apkōrt atsaklōja plots
Stompa pūra palāks skots
— Krīvi cerāja, ka žigli,
Tagad maitys sasnāgs vīgli,
— Tikai Kangarš beja dryums,
Stōvūt svešinikim pretim,
Kai pūra zamīs nūmōkts kryums,
Kur-nakur izkaiseits pa retim.
Lykōs, nūdeviejam kryutīs
Gaisa tryuka, kod jys pyutās,
Acīs, lykōs, spēki mirdz,
Rūkys stīp i zūbus nirdz.
Bet cīta Kangaram bej sirdš.
Jō apziná vāļ snaudá,
Lai gon tyvōk brīsmys draudā
Maitom nūglobōtom solá
Kliuņ par vergim svešā molá.
Leiku-leikom stygom gōja
Pūrā svešiniku kōja
Jau jī acim rādžāt gīva
Solu, kas pavysam tyva
Pūrā zylgōja, kai dryva.
Tikai atlyka pōrs takys
Izīt beistamōkōs vītys
I tod nūdeveibys sakys
Šausmu parōdeitu lītys.
Nōveigs nūdeveibys grāks!

Tū vysvarons Dīva spēks
Sirdī izjuš kotram lik,
Koņ teu cīta bītu cik!
Pamirdz laikim sirdī dzierkstš
I mīsīm naradzamīs piersts
Roda taidu ceļu it,
Kas par gūdu Dīvam riņ.
Tai i Kungaram tá beja,
Kod ļaunam mierkám tyvu beja
Lyka sirdš jam izjuš kauna
Vysa nūdareitō ļauna.
I lai nūjimņ kauna traipu,
Pa labi aizvádá nu laipu
Jys krīvus muklōjā iz rāizi,
Vītā tō, kab it pa kreisi,
Labi zynōdams, ka tam,
Kas pūrā oplom sūli sper,
Nōvā duris valī ver,
Jo muklōjs nabeja leidz šam
Sovūs apkampīņūs saudziejš
Gondreiz nivīna, kas tū raudziejš.
Kas pa muklōji nav gōjis,
Nazyna cik vīgli kōjis
Tymā sūļus sper.
Cik vīgli, pateikami grymst
Sylnā kōja, gurums rymst.
Tai muklōjs lātticīgūs jem!
Kangars, zynōdams tū, gōja
Pyrmīs muklōji iz išku
Tod krīvus skubynōja, rōja,
Lai otrōk itu ti iz prišku.
I kū tōļōk krīvi gōja,
Tū kotram dziļōk gryma kōja,
Gaisa spēks i gurums jāmá,
Nōvā sovu tīsu lāmá.
Cyts bej nūgrimš jau leidz kryutim,
Spordūt sūlim lelym gryutim,
Bet cik ni komōjās, ni sytōs,

Cik ni miegināja cytus
Atrašļ leidzekļus, lai glābtīs,
Tūmār nōvāi atsakōptīs
Nabej īspiejams ni vīnam,
A ni Kangaram, ni krīvam,
Pūra dzeļmī vysi gryma
Mīrkli aplkusa i ryma.
Tikai līsmōja bez gola,
Pūrā vīna Mārgu sola.

* * *

Par solu nūtykumu daudz
Veļ tagad stōsta vaci ļaudš
Na vīns sāv asūt dabōjš голу
Celā meklejūt iz solu.
Kur seņōk tautys dōrgums — mārgys,
(Nazyn, voi apstreidāt tū var kas),

Tykušs glōbōtys i slāptys,
Pūram sorgōtys i glōbtys
Nu kauna, verdzeibys i mūku
Nu svešūs ībrucieju rūku.
Partū i glōbieja tei mola
I asūt saukta „Mārgu sola”.

„Jaunais Vārds” Nr.1 1929.g.

Šmagru Pīters

KUNGA GELÁ!

Kunga Gelá!
Kunga Gelá!
Syudā steiva palykusá!
Voitim zupu nosōdama.

Nūst nu maná, voitu šmuli,
Naprūt zupys paprūmāļ.
Lobōk nešu Jutkys kungam,
Tys prūt zupys paprūmāļ.

Jutka dāvá zaļu dasu
I tū skaistū lakateni.
Lokots mani prīcynōja,
Zalá dasa brīdynōja.

Gelá klīdzá, Teklá spīdzá,
Ontons peicku parōdā.
Mozō Anna plotōm acim,
Tei ap cepli grūziejōs.

Tupō Verka sleipīm gūrnim,
Tei ap skruči čarstiejōs.
Tys Jākubs miļžu veirs,
Tys ap cepli grūziejōs.

Tei Agata sīvys mōtá,
Tei pa lūgu skatiejōs
Tei pa lūgu skatiejōs.
I ap spuņdi laiziejōs.

Bārtuļš gultā gulādams
I ar bolsu klaigōdams.
Laukīs Barka - telá kōja,
Tys sūlieja sovu Geli.

- Izdzār ols(i) kubuleni,
Pajám munu Geļuceiti!
- Lobōk jiemu kievi lauku
A na taidu sīvu mauku.

Helena Simonova

LAIMIS MŌTÁ

Solta zīma, lely snīgi,
Viejputini gaisu jauc,
Vysai dobai dzili mīgi,
Borga, borga zīma kauc.

Lieni, lieni Laimis mōtá
Garū ceļu naktī īt.
Īt pa cīmu, īt pi mōjis,
Lyudzās īškā, lūgā syt.

Zemņīks guļom dzierd caur mīgu,
Ka gar lūgu nazkas sleid,
Īlaiž īškā Laimis mōti,
Tei kai spūdra saulá speid,

Jauna mārġa, kuply moti
Tai iz placim vīgli kreit,
Skaisti byudi, zylom acim,
Laipna runa, augums gleits.

Zemņīks soka: "Dreizōk, váciņ,
Pījám gašku, redz, kaidis laiks:
Zīmelš gaudoj, sajauc vysu,
Auka trokoj, vieji pyuš.
Atnāš dreizōk svaigu cysu,
Lai tok gaška atsapyuš."

Saimineica jaunū deči
Valk nu skreinis sorkonas,
Paklōj vītu i iz veci
Klidz lai dreizōk molku nas.

Īkur cepli, pīcap blīnu,
Cikam Laimis mōtá guļ,
Līk iz golda sīru, pīnu,
Reitā gašku augšā ceļ.

"Celīs, gaškeņ, auka ryma,
Šudiņ mileigōks laiks jau.
Cik ža šūgod borga zīma,
Vīnys dīnys lobys nav.

Paād šaku syltu blīnu,
Býš tāv vīglōk celā īt.
Irā plōcineitš ar pīnu,
Celīs, gaškeņ, celīs, mait."

Laimis mōtá pīzacālá,
Mozgoj vaigu, brūkastej.
Paādusá taisōs celā
I tai večim soka jei:

"Par tū, ka jiuš lobi bejot,
Grybu niulá aizmoksōt.
Kō viņ gribit, tō i prosit,
Vysu varu dōvynōt.

Lyudzit sáv tik treju lītu,
Kurys lobōk pateikūt,
Kurys dereigōkys býtu,
Garū myužu dzeivojūt.

Poša Laimis mōtá asu,
Dōvynu pi maná daudz,
Pasaulám as laimi nasu,
Kuru vaicoj vysy ļaudš.

Sātai jiusu lobū vysu,
Tagad grybu atdarāt."
Zemņīks soka: "Dūmoj, váciņ,
Kō varātu paprasāt?"

Vácá mada jyurom natič:
"Zynu lītu as na švaku,
Býtu labi, kab tei dasa,
Poša ceplá pōrtā captu"

Vīnā oupā ceplá pōrtā
Dasa švirkstīs viņ,
Ir tik šmōrdeiga i gorda
Līkās, poša mutī līn.

Vecš iz váci sazasyrda:
"Edz, kur lītu īraudzāja!
Kas nu dasys, — koč i vyrtu!
Kab tei dasa taidai snaušķai
Pi daguna dazačartu!"

Tivleņ dasa saimineicai
Pi daguna karinej,
Nikai atskablāt tōs navar;
Ni ar rūkom atplāšt spiej.

Vecš ar váci pōrzabeida,
Sōķa Laimis mōti lyugt,
Lai nu dasys atsvabynoj,
Dzeivōt ar tū nadajiukt.

Laimis mōtá dasu nūjem,
Nūlīk, taisōs īt paceļ,
Pazagrīž pret večim, izlem:
"Treju lītu praseits bej,

Dasu nūjimt - pādejō.
Vysu tū as izdarieju,
Kas nu maná dazagō.
Nu, ar dīvu!" pazateicá,

Vecš ar váci rūkys plotā,
Pōrmat vaini poši sáv,
Streipī verās lūga skotā:
Laimis mōtá tōli jau.

„Rēzeknes Vēstis”, 2019.g. 4.janvarš

Francs Trasuns

NŪGRYMUŠŌ PILŠ

Tak Latgolā upeitá Malta,
Pi upeitis piliskolns stōvs,
Ir sādža pi kolna izcalta,
Grōvš apleik ap kolnu rokts prōvs.

Tī kolnā seņ grymusá pilá,
Kai pastōsta vacōki ļaudš,
Iz pili vad ola cīž dzilá,
Tī zalta i sudobra daudz.

Bet paaudzis, pilī kas dzyma,
Bez saulis tī vōrgoj i neikst,
Nu laika, kod pilá šei gryma,
I zámeitá ašņi viņ sleikst.

Francs Trasuns

NŌVIS JŌJUMS

Sād bogotōs ustobōs sīva
I osorom raudīs iz Dīva,
Kam pajámá mīļotū veiru,
Tai jaunu, tai skaistu, tai teiru.

Být papiemš leidza i mani
Pi dabasu gorim par gani!
Niu pameti atraitni vīnu,
I dzeivi maņ māmu kai sīnu.

Tū gremdāja naideiga vara,
Kod pilis ļaudš darāja slykt,
I atdává pili bez kara,
Kod vajdzāja golvys jīm likt.

Par vactāvu zámeitis vogu,
Lai nadreikšt tū naidinīks meit,
Jīmž škāpu, saukšt karā ar rogu,
I prūjom, tik prūjom jū dzeit.

Tá divpadsmit stuņdōs pa nakti,
Kod gaili ap pušnaktim dzīd,
Nu pilš izīt mārģa iz vakti,
Kas skaista kai mogona zīd,

Jei stōsta par senejim laikim,
Kū dariejs ir bruninīks ļauns,
Kai apspīdá tautu ar guni nu tvaikim,
Kaidš bejš jai jōnas ir kauns.

Kas laimeibu montā lai rauga,
Kod dzeivī nav mīļōta drauga?
Tai raudīs sáv atraitnā sīva
I dīnu, i nakti iz Dīva.

Kod raudōs pi lōstim jei čerās,
Tod paplātá acš i tá verās:
Rádž priškā seņ zaudātū veiru,
Tai boltu kai snīgu, tai teiru.

Nōč sīveņ! Nōč dreizōk! Jys soka:
Mums priškā stōv jōšona troka.
Tupšt zyrgam, tupšt raitu iz skausa,
Lai atpakaļ teikom, kod ausa.

Jei tautu sauc breiveibys karā,
Iz Reigu, iz Reigu lai brauc,
Jo breiveiba stōv tovā varā,
Tai pilš mārģa stōsta i sauc.

Tī Reigā pilš atslāģa lykta,
Tū apsorgoj bruninīks borgs,
Bez breiveibys dzeivá ir slykta,
Ir jōgōž pilš atslāģys sorgs.

Tai simtenim godu jei saucá,
Jū izdzierdá Latvejis dāls,
Ar zūbynu Reigā jys braucá,
Gon zūbynim sakopōts jāls.

Bet Reiga i Picers niu gryma,
Ar tīm gryma bruninīks borgs,
Tautai pilš vacō niu dzyma,
Kod kryta pilš atslāģys sorgs.

I auliekšom gōja pa nakti:
Hophopu, tiktak, tikutakti,
Ka zyrgam nu purlom gunš vyra
I dzierkstš nu zam pokovim byra.

Kam sīveņ tu verīs ai baili?
Mums jōzasteidz! Aizdzīdōš gaili.
I auliekšom gōja par kryumim,
Par ežom, caur myglu kai dyumim.

Ak veireņ! Tá krysti, tá kopi!
Kam, mīlš, tu namīreigs topi,
I rūkys tāv ladaini soltys?
Tá apleik tik smīlktenis boltys.

I divpadsmit stuņdōs pa nakti,
Kod gaili ap pušnaktim dzīd,
Vairs naiť pilš mārģa iz vakti,
Jei skaista kai mogona zīd,

„Zemnika Bolss”, Nr.25 – 1925

Tá sīveņ, tá muna ir pilá!
Tei dīsgon ir plota i dzilá.
Tá skaistums guļ, dōrguma lītyš,
Tá obim bījš dīsgon mums vītyš.

Mát molā, mát ryupis, mát baili!
Nōč leidza! Jau dzīdōja gaili.
I iznyka jōjiejs kai mygla
Iz kopa pec jōjuma žygla.

„Zemnika Bolss”, Nr.31 – 1925

P. Priķuļš

TREJS ZYRGI
(Balāda)

Tai stōsta — Zīmyssvātku pušnakts laikā jaukā
Lels saprōts prīcā skarūt zāmis radeibu:
Paņ iudinš teikūt solds kai rosa zida traukā
I lūpi runojūt tod ļaužu volūdu.

Tū dzierzūt, kaļpenš Stoņuks bylst: «Kai grybātūs
Maņ zynōt, kū šū nakti mýsu stallī trikš
Ar Meļni Dyukonīs, lai gudri runōtūs,
Kū prōtōš Ōdaineitš, kas svātkūs jūtōs liks.»

Kod vokor-zvaigznis svātū nakti izeimāja
I debeseigīs mīrs jau ļaužu sirdīs skōrā,
Iz zyrgu stalli Stoņuks aizīt īgribāja
I tī zam Meļná silis koktā izarōvā.

Dziļš mīrs kai nūpyuta pec dorba syura, smoga
Bej stallá tymsā, kur trejs zyrgi klusu ādā.
Tīm aizamiersa svidri, laukūs dzeitōs vogys
I celi dubļainī, kur gryutus rotus vādā.

Dziļš mīrs i atpyuta kai dōrga laimis dvāsma
Ap zyrgim bej, kas plyucá sīnu garšēigū...
Tī liksmi nūzapyutá... Mīla beja āsma,
Kas pylna soldu zīdu, zōļu smaržeigū...

Dziļš mīrs... Tá Meļneitš pieški nūsprauslōja
I sacā: «Ha, jau leljš svātku laiks ir klōt, —
Kod Saprōts Augstōkīs iz zāmi atstaigōja,
Tān ari mās, koč lūpi, spiejom parunōt!»

Pyrms manās reitūs dīnys atausumu,
Sokys koklā maucš, saiminīks maņ deidās,
Lai muni sūli skaņ pōr lada gludonumu,
Iz bazneicu, kas kolnā gaišim lūgim speidās.»

«A maņ» — sōc Dyukonīs, tai gryuši nūzapyutš,
«Býš ūtrā svātku dīnā tōlu ceļu braukť:
Iz gūdeibom, kur saiminīks seņ apzajiemīs
Pi kaida veča tī, kū jiučš par rodu saukť.

Gon slykti nabýtu tū garū ceļu rikšōt,
Kab cīmā dūtu maņ cik gribīs dzárt i āšt,
Bet zynoms jau, ka ļaudīm, dzeiru prīcā teikūt,
Mýš, zyrgu, liktinš jīm vys nazkū aizamierst.»

«I maņ» — teic vacīs Ōdainš tik kū kōsāt beidzš,
«Býš trešā svātku dīnā ceļš sovs braucams:
Lai nagars, lāns, bet večam gon kō pyulātīs —
Iz prižu kolnu, kas par kopsātu ir saucams.

Tū sokōrni tī raudzās kopā paguldynōt,
Kas šūnakť mýsu stallī tá zam silis gōjš,
Kam likā ziņkōreibā beja īgribiejis zynōt,
Kū svātku naktī zyrgs ar zyrgu pōrrunōjš...»

Zyrgs nūklusa. Tam acīs zali paspeidāja...
Draudeigs klusums gula, tymša stallá telpa,
Stoņuks sazarōvīs šausmōs nūdrebāja
I juta tik, kai aizīt spēks i dzeivis elpa...

Agrumā, kod reits vāļ tōli zámái beja,
Kod saimnīks Meļnám auzu vōceleiti násá...
Zam silis guļūt sovu kolpu īraudzāja
Kai taidu, kura dzeivi nōvā seņ jau dzāsá, —
Kod vokor-zvaigznā svātū nakti izeimāja.

„Mozais brōleits” 1943

PAĀMAITA I MŌTIS ĀMAITA

(Pec tautys pōsoku motiva)

Pazaklausit lobī ļaudš —
Pastōsteišu pōsaceni,
Vactāvs kū maņ pastōstāja
Garūs zīmys vokorūs.

Ōrā soltums, lauski sporda,
Ustobā pi ceplā sylts. —
Vactāvs peipi kiupynōdams
Stōsta sovu stōstamū:

— Beja gon tī laiki, dielen,
Rogonys kod dzeivōja! —
Ari valni — daudzgalvaini
Dziļūs pūrūs mōjōja.

Lobīs Dīvenš ar arvīnu
Agrūs reitūs staigōja, —
Vōrpu capureiti golvā
Kuplōs dryvys svietāja.

Reitā saimņiks īdams dorbā
Slīdi rādž vāļ ežmalī —
Prīcojās, ka šūreit dryvys
Lobīs Dīvenš nūsvietiejs.

Nu šim laikim ļaudīs stōsta
Pōsaceni itaidu —
Pastōsteišu tāv ar, dielen,
Lai i tu tū zynōtu.

— Mōtāi kaidai bej div māitys —
Eistō māita, pamāita;
Pyrmō slynka, lutynōta,
Ūtrō loba, strōdeiga.

Pamāitu i naīradzūt
Izdzan ļaunō pamōtā;
Biedeiga tei aizīt mežā
Meklāt tī sāv pajumtis.

Īt i Īt, tā pīit klōtu
Ōbelāi, kas lyudzās jū:
«Mīlō māitiņ, nūpurynoj
Smogū nostu ōbeļu.»

Māitināi žāl ōbeļneicys —
Nūpurynoj ōbeļus. —
Tōļōk ejmūt, rādž jei otkon
Maizis cepli, kas jai lyudz:

«Mīlō māitiņ, lobō māitiņ,
Izváļč ōrā maizeiti.»
Bōrineitā klauseidama
Izvalk ceplām maizeiti.

Tōļōk ejmūt, bōrineitā
Pīit mozai būdenāi, —
Tā pi lobys vācineitis
Palīk dzeivōt māitinā.

Dorbus strōdoj uzcīteiga,
Mīla vācineitāi ir;
I pec laika pazateicūt
Vācā palaiž mōjōs jū.

Pazateicūt, cyldynojūt
Voda cauri vōrtim jū —
Pieški leits leist teira zalta
Zaltoj lobū māitini.

Strōdeigō i bōrineitā
Dailā tagad, bogota
Atīt mōjōs zaltā tārpta
Tōli, tyvi slaveita.

Pamōtā tū rādžādama
Sovu māitu syutāja —
Meklāt laimi, bogoteibu —
Slynkō aizīt — skausdama,

Īt i Īt, leidz pīit klōtu
Ōbelāi, kas lyudzās jū:
«Mīlū māitiņ, nūpurynoj
Smogū nostu ōbeļu.»

Borās sliņkā, mōtis māita:
«Valny tāv lai purynoj! —
Cytim leidzāt — nav maņ valis
Jōpaleidz tak pošai sāv!»

«Ai, ai, mīlō māitiņ, lyudzu
Izváļč ōrā maizeiti»,
Lyudzās maizis ceplis radzūt
Mōtis māitu piejmūt.

«Navā valis!» — atryuc slynkō
Šaidim, taidim paleidzāt!»
Aizīt garam. Rādž jei beidzūt
Vācineitis būdeni.

«Ā, tu esi tei, kas zalta
Leitam lyka aplaimōt
Mýsu palnruškeiti teirū» —
Vācineitāi soka jei.

«Nu to lič, lai zalta leiti
Leist kū bogotōk daudz vāļ! —
Zyni — mōtis māita asmu —
Tei bej muna kolpyunā!

Ka leidz šam as nastrōdōju —
Turpmōk lai vāļ lobōk Īt!
Lič lai laimeigōk vāļ dzeivōt
Varātu kai — princesā!»

«Labi māitiņ, labi, olgu
Dabōsi pec nūpalnim —
Īsim pa šim dzeļža vōrtim
Olga krišš nu dabasim.»

Bet leidz slynkō mōtis māita,
Izīt cauri vōrtim tīm, —
Leits na zalta — malna pikā
Nūleidej leidz papīžim.

Malna ļaunō mōtis māita
Tagad mōjōs atsagrīž —
Veļti nūmozgōt jū pyulej
Mōtā, pošā luteklā.

— Tai, redz, dielen, tī, kas slynki,
Nav kam daiļū tykumu —
Najem Dīva svieteibenis
Dzeivā tymsā aizīt jīm. —

Tikai tī, ar skaidrom sirdim,
Tī, kas dorbūs čakly ir —
Sajem Dīva svieteibeni
Dzeivā laimeiga jīm Īt.

Taipat tu, muns mīlū dielen,
Pamāitys tur tykumus, —
Strōdeigs esi kotrā breidī —
Býš tāv Dīvenš paleigūs.

VACĪS KRŪGS

(Dzārāja stōsts)

Lela celā molā
Radzams vacīs krūgs,
Škeibi vōrti, durovys
Izsysts beidzams lūgs.

Seņōk, soka, dzeivōja
Krūgā vacīs žyds,
Zemņiceņus mōneidams,
Beja bogots ticš.

Ŗaizi tymsā naktī
Krūgā zagli beja,
I pa reitam židenš
Karināja sejā,

Nu to laika krūgā
Nazkas bidej ļaudš,
I ikvīns ar leikumu
Caur tū krūgu brauc.

Itymā paņ krūgā
Vīnu Ŗaiz as tyku,
I nu lelom baiļom
Tik kū dzeivs palyku.

Sadzierš lab ar draugim,
Gōju as nu tierga;
Golva soltā naktī
Gondreiži jau spierga.

Lelceļš beja dubļōts,
Pabōda maņ brist;
Gribājās kur pyunī,
Cysu skaudzī krist.

Ejmu as caur krūgu,
A naktš tymsa jau;
Breinums, ka maņ baiļu
It nikaidu nav!

Golva tai kai gryuta
Acīs taidš kai mīgs.
Leisšu gulāt krūgā,
Maņ tōš bailis — nīks!

Stodulā as gōju,
Tymss, koč aci dur.
Dzieržu: maņ aiz sveitys
Sagivš nazkas tur...

Rōvu as tod sveitu
Cik viņ beja spāka:
„Paglōb mani, Dīveņ,
Sorg nu ļauna grāka!”

Rōvīs, nūzasplōvu;
Ka tāv Dīva rūkā:
Sveita beja matusās
Aiz naglenis pi kūka!

Sataukstieju vītu,
Cysys bej voi sins
Kas tī maņ par bādu,
Gulāt tak vysvīns.

Pōrmešu as krystu,
Sōku Dīva lyugt,
Dzieržu, tā aiz sīnys
Nazkas jāmā ryukt...

Ryukdams, eļsineidams
Vōrtūs ļaunīs brīn;
Muna sirdš nu baiļom
Taišni ōrā skrīn...

Klausūs: tā na cylvāks,
Zvierš voi nazyn kas...
Kaidš jū ļaunīs krūgā
Šur pa nakti nas?...

As, ni dzeivs ni nūmirš,
Golvu sveitā tynu,
Lai, kas bīš voi nabīš,
Naradzu, ni zynu!

Ļaunīs gryutim sūlim
Taišni viersā drōž
Dzieržu, sovu purni
Maņ pi golvys bōž.

Nu, as padūmōju,
Munai dzeivāi „Amen”,
Lai niu mani nūžņaudz.
Voi ar kōjom samyn.

Ļaunīs gulōš klōtu,
Jāmā gryuši pyušt;
Maņ — ni beja bāgt,
Ni jō nūstu gryušt.

Leidz reitam ļaunīs gulāja
Pi manim tai iz vaktš.
As aizmygu i nazynu,
Kai nūtācāja naktš.

Kod pazamūdu reitā,
Jau lūpus gonūs dzyna,
Maņ golva beja gryuta
Pīlīta kai svyna.

Iz sveitys vepris gulāja,
Tam kryutis nāža kōts...
Tā sovys bailis saprotu,
I nūrima maņ prōts.

Tik paspieju as atsajāgt,
Kai atīt cīma ļaudš
I stōsta maņ, ka vepris
Bej vakar tiergam kauts.

Bet kōviejs labi nasapratš,
Kai vepram sirdī dur,
Tys izspruka i nūbāga,
Ka napamanā kur...

Vot, draugi, kaida nalaimā
Teik cylvākam nu ols!
Kod pītryuktu viņ drūsoma,
Tod gon maņ būtu gols.

I naticit, lyudzami, jiuš,
Ka valni bidej ļaudš:
Tī tīsīs nav ni druponys,
A malu dyžan daudz.

DRAUGI

(Pôsacená)

— Eistynu draugu jau pasauli navā
I nabỹš! — Maņ sacāja Gabris,
Kuram par draugu bej Lauris.
Tam beja saimistā sova, tam sova,
Vins ūtru mīļoja, saucā par kūmu,
Vīna bej prōta, vīnaidu dūmu;
Bỹdami draugi i kaimini obi
Ilgus jau godus jī dzeivōja lobi,
I dzeivōtu ilgōk, a nalaimā taida:
Kaimiņūs gadājās krystobu gūds.

Tys gon beja laimā,
Ka pīauga kaiminām saimā,
Nalaimā beja, ka obeji draugi
Pilyugti beja iz gūdu.
Kai div ocu-raugi
Jī, runojūt celā par draudzeibys svoru
I sirsneigim vōrdim cylojūt goru,
Pa mežu nūkleist nu stygys...
Pi lōča mygys!

Izražis draudzeiga saruna beidzās,
Izglōbt̄ dzeiveibu obeji steidzās.
Pazaver: Gabris jau ūzula zorā,
A Lauris, kam kōjis bej vōjis,
Pi ūzula, draugam lyugdamis, stōjās:
— Kūmeņ, dūd̄ rūku!... Lōčš skīn jau klōtu,
Vāļ divi-trejs sūli... Bet Lauris ar prōtu:
Jys pakreit kai blučš pi zāmis.
Lōčš dagōja, paūdā Lauri,
Atrosdams myrūni, aizgōja cauri.
Lauris tod pacālā golvu i verās,
A Gabris jau zāmī i koklā jam čerās:
— Ek laimā, ka dzeivs esi, draudzeņ,
bet klausī,

Kū lōčš tāv sacāja ausī,
Kod gulieji pakritš pi zāmis?
— Maņ Pynkainš sacāja aizīdams garom,
Ka draugu tik nalaimī pazeiņ mās varom.

„Skolas Dorzs” 1909

1915. g.
S.Putāns

VACĪS KRYSTS

Vīna natōļ cīma golā,
Vacs krysts stōvā celā molā.
As iz patmaļom na ŗaizi,
Brauču garam tō ar maizi.

Brauču vysod as ar skumi,
I ar taidu prōtā dūmu:
Katōli! kai navā kauna,
Napastotot krysta jauna.

Daādā maņ na par jūku,
Sadūmoju vīnu „štuku”:
Braudams vokorā iz sātu,
Nūstōju pret krystu svātu.

Aizdādžā jau vysī guni,
Cīmā isōcā riņ suni.
Jūku baiš maņ isōkt̄ beja,
Sunī jau kai troki reja.

Maisa suni... gunš... Vāļ agri...
Nūgiuš ļaudš, kai loba zagli.
Nīks maņ suni... gunš... vyss molā!
„Līta” jōizvad leidz golam.

As pi krysta... Verūs, Mūka,
Pīsysa pi gara kūka.
Škārsejū iz placim... Skotūs...
Apkōrt̄ klusums... kūku rotūs...

Paļdis Dīvam, tagad varu
Brauķt̄ as otkon ceļu garu...
Ībrauču kod mežā dryumā,
Kūku atstōju zam kryuma.

Pec tō gadājās na ŗaizi,
Garum krystam braukņ ar maizi. —
Vacō, sapyvušō vītā,
Redzieju as krystā cytā:
Jaunu, sudobrōtu Mūku.

„Zidūnis”, Nr.4-5 – 1923

S.Putāns

KOPSĀTAS ĪLA

Na par veļti mýsu ģla
nýsaukta par Kopsātas!
drýši teikt var: nabadzeiba
myuþeigi tā cģmojās.

MALTANĪTS

KAI MÁÞ DZEIVOJOM RIEZEKNĪ (Seikis feletons)

Riezeknģ ir jauka dzeivā,
Dzeivoj pilsūni tā breivi,
Vysi mģreigi ir ļaudþ,
Tikai þydu pōrōk daudz.
Poþa piþsāta ir skaista,
Tai pa vydu upā laistōs.
A par upi irā tylts,
Tikai māslu vysur pylns.

Tā ir vaci pilis myuri,
Krūgs iz kotra ģlys styura,
Tik deļ ţkolom vģtys nav,
Bet tys nģks!.. Lai runoj sāv,
Kas kai gryb, bet as gon zynu,
Ka leidz ţam māþ kuļstāt lynus
Labi protom i bez ţkolom,
Staigōt, kleiþt pa sveþom molom,
Tačkys dzonōt, grōvus rakť,
Kū par ţkolom mýsim brākt!...

Nav ni vģnys lobys mōjis
caurim jumtim ustobas;
daþa budkenā kū dģna
vairōk zāmģ globojās.

Krģvi latviþi i pūli,
„lōstu tauta" ebreji,
vysi lupotōs tā gierbti
Vysi gondreiþ leidzoni.

Īlys saortys ar dūbjom,
Kotrā mōji ir pa klubam,
Veins ti laistōs kai nu okys,
„Þpekulanti" ti kai troki,
Dzer i doncoj nakti dģnu,
Kur jem naudu – valns jūs zyna!..
Cyts par teatri vāļ runoj,
Ka tys vajdzeigs... A, pa munam,
Tys pavysam bģtu liks
Voi ta vajdzeigs itaids nģks!
Ka kam irā naudys nosta,
Tys i klubā bģþ par gostu,
Var i keþu izkratāt,
„Jauki" laiku pavadāt...

Piþsātai ir sova Dūmā,
Kurā vysim daudzģ kūmu,
Cytam dzādzka, cytam svōts
I par tū mums mģreigs prōts,
Ka ti slyktumu koč kaidu,
Voi kū cytu ţaidu—taidu,
Padareitu kas nibejþ;
Sorgoj Dģvs, tō navā bejþ!..

Zģmys laikā tā na ţrazi;
kod vieþs vysu nakti nas
snģgu, naspiej atvārt daþs
reitā cģelis durovas.

Dūmotim, ka pagaidom tik
ļauteni tā apstōjās;
pacģteigi ryndys gaida
dreiþōk tikť pi kopsātas.

Taida tierga, kai pi mýsu
Naatrasť pa vaļsti vysu:
Cik ti galis, cik ti molkys!
Proģt navar ti aiz smokys;
Apkōrt goldim „ļuti teirim"
Leikim dagunim stōv veiri,
Pōrdūdami maizi, siļčis,
Najimþ kapeikys tāv likys...

Kam nav bailā tierga dubļu,
Tys lai moksoj desmit rubļu
I tod tiergā drýþi brauc,
Kotram četrys ōdys mauc.
Tierga lapnums kaida „vģta"
Kas ti stōv ţō tierga vydā,
Sacyn ejmūt, aizjem goru...

A par mārim i par svorim
Navar sacāt ļauna vōrda,
Vyss ir rikteigs, kai iz mota,
Gribi napierč, gribi pierč,
Par tū golvoj kotrs þyds...

„Latgaliþu lira", 1929

Izkōrtnis kai vysur raibys,
Tōs pa mōju sģnom staidpōs
„Skaidrā tautys" volūdā,
Tōs zeimej rūka ţkolōta...
Riezeknģ ir dzeivōt jauki,
Ļaudþ tā dzeivoj kai pa taukim,
Maizā lāta, zagļu nav,
Koč tu cylvāks namieršť sāv.

„Latgalits", Nr.36 – 1921

J. BROKS

STUČKYS LAIKI

E, kas tod par laikim beja,
Zaglim, cītumnīkim zveja,
Stučka volda Latvejā,
Lenins, Trockis Moskovā.

Pogostā bej „bīdru” daudzi,
Naudys kotram moks ar skaudzi...
Ļaudim lūpenš nabej sovs,
Navā zāmis, maizis, sōļš...

Kōrā, sōvā dezertirus,
Jāmā zyrgus, gūvš i jārus,
Dažam zemnīkam na ņaizi,
Rekvizāja vysu maizi.

Muižōs — kungi komunisti,
Ļaudš pi dorba beja spīsti,
Kai bej agrōk klaušu laikūs
Ļaudš tai žņaudzā „bīdri” spaidūs.

Školōs sōka bārnim stōstā:
Navāg dzemdeitōju klausāt,
Vajag jau nu mozūtņis
Radynōt pi komūnys...

Piļsātōs bej būdis slāgtys,
Tiergā precis rekvizātys:
Nūpierķt navarā nikō
Zemņicenām vajdzeigō.

Dīva nomūs komisari
Rōdā jūkus, taisā daņčus,
Mōceitōjus vojōja,
Krystus gōzā, būjōja.

Sāja vysur bezdīveibu,
Izplatāja natikleibu,
Nabeja vairs cereibys
Tikt pi eistys breiveibys...

Bet tā paspeist blōzmenā
Izlāc pyrmō zvaigznenā,
Ūtrō, trešō aizadag:
Tymsumi nu gaismys bāg.

Niu pec ilgys verdzeibys
Latvītš teik pi breiveibys,
Niu iz viņa gaļvenis
Vyzuļoj trejs zvaigznenis...

Bet kas tod par laikim beja
Kod tys Stučka pōrvaldāja:
Komisari trokōja,
Gūdeigs cylvāks treisāja.

„Latgalits”, Nr.33 – 1920

Marija Kriviša

AS MÁITINÁ GONŪS GŌJU

As máitiná gonūs gōju
Īt pi veira nadūmōju.
Kod atgōja mārġu godi,
Ap manim puiki kai ti strodi.
Cyts jau mani svōtōt sōka,
Cyts vāļ soka, ka jauniņka.

Jau as sōku gonūs Īt,
Pret mōti kai kucā riņ.
Jau sōku gūvi slauķt
I puikus sāv leidza saukķt.
Mōtā mani sōka lomōt,
Ka as puikus pyunī vodūt.

Svōtim zvoni saskanāja,
Mōtā mani sabranāja.
Máitiņ, máitiņ voi ar prōtu?
Kam cik jauna gaidi svōtu.

Svōti zyrgam deči lyka,
Munam prōtenám patyka.
Svōti ustobā ģģōjuši,
Lobvokoru atdavuši.

Tāvs atjāmā lobvokoru,
As pacieļu meikstu krāslu:
Lyudzu, gosti, atsasāst,
Lyudzu, mīly parunōt.

Gostim runōt cīž patyka
Tivleņ capuris nūlyka.
I sadādzá papirosis.
Sōk niu gosti lasāt prōtu
Kai bīš prasāt tāva ar mōti.

- Naprosit tāva ar mōti
Prosit pošys gōjiejenis.
Ka naiš gōjiejenā,
Pazusš jiusu lyugumenš.

- Atliksim mās kōzys tōli,
Vāļ pamozi zūsīm cōli.
Vucynim gon ir jau vylna,
Bet veļ nav pavysam pylna.

Tū svātdīņ(i) pec Pokrova
Varu bīt i as gotova.
Papasāsīm škester Franci
Tys saspīelās ponōksnīšim daņci.

Papasāsīm kukarkenis
Sylarožu Margitenis.
Vacō kukarka aizbāgusā,
Kōzom dasys izzogusā.

#LFK-190-143 - 1926

A. Gudriņš

ŠKOLŌTŌJA SŌPIS

Ok, školŌtŌjam dzeivŌt̄ gryuts!

Jo vysi iz jŌ viersum ryuc.

Atīt zīma ļūti solta,

Kab koč bŷtu apsis molka!..

Kaidys tagad mŷsu školys,

Kod speid̄ cauri vysys molys;

Vysur apsolŌjŷ ir lads

I caur grīstim zvaigznis rād̄z.

Cepli vŌji, styklu nav;

Koč tu, cylvāks, propuļŷt̄ jau.

Bārni klīdz, lai syltum dūd̄,

Koč tu, cylvāks, pierstā kūd̄,

Kod soltuma jau navar pŌrcīst̄,

Tod poŷam pīnŌkas pec molkys īt̄.

Salasiejis vysus bārņus,

Laidīs kryumūs i lauz calmus.

Spākam jŌbŷn vairs na lŌcī,

Bet, školŌtŌjŷ, tu bārņus mŌci.

Sait̄ vacŌki i lomoj:

„Kam tu, soka, bārņus komoj?

Tu ar nūdūmu jūs soldi;

Ir jau radzams, ka mŷŷ moldi.

Taidu kundzeni mās varam

Viļk̄t̄ pi poŷam tribunalam!”

ApgaismŌŷona pi mŷsu —

ŠkolŌtŌjŷ vysod pa tymŷsu.

Tik tod, kod atticeigs ir mežŷ,

Sāv svātdīnai skolu pīplieŷ.

Beņči lauzti, ryumis tryukst̄;

Bārni čārc; tāv golva jiukst̄.

Vysu dīnu sylta pīrā,

Atīt vokors — navā mīra.

Školys vajdzeibŌs ka brauk̄t̄,

Pogosts ŷkiuti nagryb ļaut̄;

Ka atlik̄t̄ dareiŷonu gryuts,

Tod kotrs „sovu pŌri” jjudz.

GrŌmotu nikaidu nav.

Leidzekli seņ beidzās jau.

Inspektors vys viersum drŌž,

Koč cylvā cylvāks golvu bŌz.

Beidzās zīma. Komots gryuts,

ŠkolŌtŌjŷ var atsapyuŷt̄.

Bet nā! iz kursim brauç!

Koç tu, cylvāks, mežā ŷmauç!

Dzeivā kai pa dyumim īt̄,

Tod gon vīglŌk mŷsim bŷŷ —

Kod gulāsīm zam zāmis spŌrna

Soltā ŷkierstā smīļkšu kolnā.

„Latgalits”, Nr.33 – 1921

A. Gudriņš

ŠKOLŌTŌJU PUÇU DĪNYS

Nav nikam tik skaista dzeivā,

Kai tam mŷsu školŌtŌjam.

VairŌk laika jam ir breiva,

Kai vaļŷt̄ŷ cytim dīneitŌjim.

Dzeivūklis jam skaists i teirs;

Spūd̄rums, syltums lelā mārā;

Dzeivoj priceigs itys veirs,

Kai pi poŷa Dīva rajā.

Maļteit̄ ād nu treju blūdu;

Privilegejom nav gola,

Vysi cīnej jū ar gūdu,

Lai koč kaidā bŷtu molā.

GodŌs braukŷona kur kaida,

Pogost-priŷkniks zyrgu jjudz,

I ka pŌrzinām ir taida,

Laikā pŌrŷ pi gaņkom zvidz.

Ļaudz iz itŌ skaidri skotŌs, —

Gaisma dzeivī — mierkŷ jūs vīns.

Školu vaļdā lai brauc rotūs, —

Inspektoram — cepelīns.

Atīt svātdīnis voi svāt̄ki,

Vysi ilyudz apcīmŌt̄;

Tagad mŷsim taidi laiki,

Kurus vajag izlītŌt̄.

Vajag veikly i aiz laika

Ļauteņus ŷūs mŌcāt̄ teikt̄, —

Dīvs gon pīdūŷ mŷsim grākus, —

Tūlaik „ŷmakoukā” var sleikt̄.

Vysi ļauteni tev cīnej,

Teikt̄ tāv vŌrdu — slŌpst bez gola;

Dzaltoneitis tevi mīļoj —

Gaismu nas jys mŷsu molā.

Vyss deļ tevā irā klŌtu,

KŌ sirdŷ vielej i tāv vāg;

Dzeivā jŌizvad ar prŌtu,

Lai ŷei laimā nanūbāg.

Jo var mŷsim liktiņŷ ļaut̄,

Šai bez pyuļom montu krauç, —

Vysod dzeivŌt̄ varom zali,

Bet tū tik sapnī rād̄zāt̄ vari.

„Zidūnis”, Nr.2 – 1921

4.VIII. 1907.g.

Fr. Kemps

LATVEJA

1. Vydyn kolnu, vydyn lāju,
Vydyn zaļū ūzuleņu,
Lūku-lūkim tacādama
Leigoj straujō Daugavenā.
2. Pa tīm kolnim zalis dryvys,
Pa tōm lājom zīdu pļovys,
Pa tīm Daugavenis lūkim
Kuplys līpys, ūzuleni.
3. Saņ biteitis līpu zorūs
Dzīdī māitinis ōrīņōs;
Biteiņ meklej madam zīdu,
Māita puču vaiņucenim.
4. Orōjs ar kaļnenī,
Olūts tak lājenī;
Ni tryukst maizis orōjam,
Ni iudinā olūtām.
5. Pārkiuneitš grudynoj
Teirumeņus slacynoj;
Vōlu-vōlom dryvys leigoj
Viļņu-viļņim teirumeni.
6. Sylta saulā dabasūs,
Lela dīvu svieteibenā;
Pylņys klietš, orūdeni,
Breiva dzeivā tautenāi.
7. Tautys māitys, dzaltoneitis,
Boltyjōs vylņaiņōs;
Tautys dāly, bōleleni,
Puškōtōs capuņōs.
8. Daugavenā, mōmulenā,
Vydyn breivys tautenis
Vydyn breivu teirumeņū
Boltā jjurā strauji tak.
9. Apzamōcā bolta jyura,
Cālās vieji vokorūs;
Viļņi šņōc, viļņi krōc,
Cyloj putu gabaleņus.
10. Tī nav putu gabaleni,
Tī ir laivu ziegeleiši;
Zam tīm boltym ziegeleišim
Sveši veiri laivōs sād.
11. Veirs pi veira sasāduši,
Dzeļža brunis apvyļkuši;
Osi škāpi, zūbinteni.
Tāraudenā capureitis.
12. Daugavenā nūvaidāja,
Borgus viļņus sacālusā,
Gōja preti laiveņom,
Preti boltim ziegeleišim.
13. Satācāja bōleleni
Daugavenis maleni;
Bruņu veirus satykuši,
Lobys dīnys padāvā.
14. Veiri borgi pazavārā,
Lobu dīnu napajāmā;
Laivys sāja nīdrenōs,
Poši kōpā maleni.
15. Vīnā rūka jāmā krystu,
Ūtrā osu zūbinteni;
Nu tō krysta Pārkiunš bāga,
Nu zūbyna bōleleni.
16. Bāga, kryta vacī divi,
Kryta jauni bōleleni;
Skaistōs cīma dzaltoneitis
Gryma dziļōs žālobōs.
17. Gōja vaidi, gōja kari,
Nōcā gryutys bodu dīnys,
Nōcā spaidu vōrgu godi,
Zuda tautys breiva dzeivā.
18. Ūzuleni lopys mātā,
Gōzās straujā Daugovā;
Latvju tauta mežūs bāga,
Dryvys, sātys pamātā.
19. Klusu tak Daugavenā.
Asarenis nūrejusā;
Klusu cīš Latvju tauta,
Dziļōs bādōs nūgrymusā.
20. Kungu piļu augstūs tūrņūs
Skaisti saulā vizuļoj;
Latvju tautu pagōzuši,
Bruninīki gaviļoj.
21. Latvju tauta, bōrineitā,
Kolpoj borgim kundzenim;
Globoj sovu vaiņuceni
Sovu boltū vylņaineiti.
22. Gon skaudeigi bruninīki,
Gon olkonī muižys kungi,
Navar dabōt vaiņucenā,
Navar boltys vylņaineitis.
23. Latvju tauta, gudrineica,
Vaiņuceni dzīsmōs lyka,
Dzīsmis tyna komulī,
Zamyn boltys vylņaineitis.
24. Vylņaineitā nūkvāpusā,
Kungu rejōs staigōjūt;
Latvju tauta saleikusā,
Sprīguleņus cylojūt.
25. Ai, tautēņ, mōmuleņ,
Kur palyka jaukys dīnys,
Kur palyka breiva dzeivā
Ūzuleņu pakrieslī?
26. Jaukys dīnys, tōs pagōja
Kungim pili myurejūt,
Breiva dzeivā, — tei nūgryma.
Boltu smīļkšu kaļneņūs.
27. Septeiņ kōrtu godu symti
Attācāja, nūtācāja;
Ni ŗaizeitis nadabōju
Mugarenis atlūcāt.

28. Nadabōju vylnaineitis
Daugaveni izvielāt,
Nadabōju vaiņucenā
Skaistom zeļom izpuškōt.
29. Gon dzierdieju, gon redzieju,
Kai dzeivōja sveši ļauds:
Syltā saulī siļdājās,
Jaukā gaismā remdājās.
30. Maņ gaļvenā nasukōta,
Maņ rūcenis namozgōtys,
Navālāta vylnaineitā,
Sōpāt-sōp mugarenā.
31. Nag jau Dīvs maņ pīscāja,
Nag jau poša Laima lyka,
Vysu sovu garū myužu
Spaidūs, vōrgūs nūdzeivōt?!
32. Ai, tautē, mōmuleņ,
Tovu gryutū vōrgu dzeivi!
Atsasiesti, atsapyust,
Gon jau esi pikususā!..
33. Verīs, eukur reita blōzmā
Pōri mežim, pōri kolnim,
Pōri pļovom, teirumenim
Celās, speid, i vyzuļoj.
34. Verīs, celās bōleleni,
Celās tovys dzaltoneitis,
Celās vysa tova zámā,
Vysa vōrgu Latveja!
35. Seņ jau kryta piļu myuri,
Seņ izgaisa kokla-kungi,
Otkon breivys dīnys aust,
Celis, tauta, mōmulenā!
36. Verīs, atīt tovys maitys,
Tovys cīma dzaltoneitis
Atnas boltu vylnaineiti,
Atnas zeļu vaiņuceni.
37. Puškōš tevi dzaltoneitis,
Puškōš mīlū mōmuleni;
Otkon bīsi skaista, jauna,
Breivys dīnys īraudzeisi.
38. Pazaver, mōmuleņ,
Kas tovom dzaltoņom:
Golvā gudrīs padūmenš,
Zam vylnainis grōmatenā.
39. Tys bīš tovys vaiņucenš,
Tovu dīnu vīglumenš;
Celis dreīži, mōcīs mudri
Dzenis cytom tautēnom.
40. Cytys tautys tōli, tōli
Staigoj gaismys ōriņōs:
Tōs dadzeisi, tōs danōksi
Stōsīs tautu aileni.
41. Auņ kōjenis, sādž gaļveni,
Teci priškā gaismenāi,
Īraudzeisi leļys līty
Leļus ļaužu breinumeņus
42. Aizamierssi vōrgus, bodus,
Īraudzeisi saulis dzeivi,
Īraudzeisi saulis maitys
Kai tōs jyuru gaigalenis.
43. Verīs, atīt saulis maitys,
Atīt gaismys nesiejenis,
Atīt prōta deviejenis,
Skaistōs Dīva dzaltoneitis.
44. Vīna dūd tāv zalta kūkli,
Ar kū dzīsmis skandynōt;
Ūtra prōta gaišumeni,
Ar kū dzeivī vaļdātis.
45. Treša tevi jimš aiz rūkys
Vāsš pi dzeivis skaistumenā;
Rōdās leļus mōkslys dorbus,
Augstu dzeivis daiļumeni.
46. Cyta dūš tāv volūdeni,
Ar kū tautys kairynōt;
Cyta bitis vīglumeni,
Gavilejūt, doncojūt.
47. Snādž rūceni, mōmulenā,
Skaistōm saulis maitiņom
Nazaraun(i), nazabeisti,
Nūmāt sovu kauneibeni.
48. Saulis maitys, zylaceitis,
Dailis dīvu dzaltoneitis;
Tōs tāv jaunu dzeivī dūš
Jaunu dīvu svieteibenī.
49. Celis, celis, Latvju tauta,
Muna vacō mōmulenā:
Gon jau beja vōrgu cīst,
Svešim kungim kolpojūt.
50. Lič gaļvenī vaiņuceni
Apvāļč boltū vylnaineiti,
Dzeivoj ilgu saulis myužu
Dzeivoj, muna Latveja!

PRYMAKI

«Prymakam ir gryuta dzeivá», —
Tai maņ vīna radineica
Najūkojūt pasacāja...
Patīseibā tai jau ir,
Kai vacūs laikūs, tai i šudiņ,
Svešā sātā īgōjš puiss,
Ka tāv īpašuma nav,
Kaidis tu esi nūteiciejs?
Taidam atlik tik vīns,
Voi nu taidam liktinām
Pazakļauļ bez ībyldumim
Voi raudzāt protestāt
Ar buteleiti apkampīņūs...
Kai jys izdzer, jūtōs styprōks,
Sīvu var jau pasyutāt
Iz trejs burtim voi tōļōk:
Ka jys ir pīdziers, strōdōt navar,
Vairōk rōpu jōstaigoj:
Slīņ pi sīnys, jys kreit zāmī,
Stoti kōjōs, nazaturīs...
Nav jys strōdōtōjs šudiņ,
I reit nu reita guļ...

Atsamūstās — īdzer,
Dīnu ūtru voi trešū,
Tūlaik pazamūdīs vaicoj:
«Kaida dīna irā šudiņ,
Varbūt svātdīnā klōt?»
Tymā jau ar lykumu
Nivīns jū strōdōt nadalikš.
Maņ ari sūplok dzeivoj
Taidi «prymaceni»:
Ni teikšonys jīm sātā nav,
Ni cytu tīseibu...
Partū jī strōdoj, strōdoj, strōdoj,
Tod dūd vali breivesteibai,
Pīdzer tai, ka paiļ navar...
Vīns ar golvu stūpā trōpā,
Viziti pi ōrsta gōja...
Ūtrīs sōnkaulūs lauzá,
Kod pi telá gribā datikt,
Napamanā, ka kōrtš pīškā.
Trešīs ar golvu oporā,
Īmaucá nu vysa spāka,
Vajdzā jū ōrā viļkt,
Nu mutis muti eļpināt...
Vīns ir labi, dūmōt navāg,
Pošim parkū golvu lauzāt.
Klausīs sīvu, esi laimeigs...

Strōdoj, strōdoj, atsaraun
Kai sunš nu cepa, tūlaik dzār
Kaidu dīnu, ūtru, trešu,
Tod otkon palič rōms,
Piļdi veira pīnōkumus.
Vīna izklaidá jīm irā:
Ka kaidis nu jīm cīmā atīt
Pi ūtra ar buteleiti rūkā,
Lobōk bētu ar litra...
Vīns ar ūtru sazateikūt,
Apzačēr i sazabučoj,
Sōktīs dorbs teik molā lykts,
Nasōktīs ryndā gaida,
Sōkōs dvāšļu atlaisšona
Breiveibā iz kaidu laiku...
Vīns bej sovai sīvai taidu
Prikšlykumu goldā licš,
Lai tei jam kai batrakam
Olgu latūs moksōtu,
I dorba grōmateni jam
Lai stāžā bētu iraksteits,
Sīva jam tai atsacāja:
«Ak tu, valna ančakrysts,
As tevi dzyrdu, borōju,
Drābis tovys mozgoju,
Vīnā gultā vys vāļ guļom,

Varbūt tāv maņ bētu,
Loba olga jōmoksoj...
Izsviļpšu nu sātys ōrā,
Kū bez manā dareisi?»
Tai jys beja nūzamīriejš,
Saprota, ka taisneiba
Irā sīvys pusī šudiņ,
Reit, pareit i aizpareit.
Itōm sīvom raizi as,
Būdams skaidrā saprōtā,
Taidu iteikumu devu:
«Nūrokstīt jīm kaidu
Īpašumu, lai voi klāvu,
Ar vysim tymā lūpenim,
Ka jau sātu beistotās...»
«Kas tu troks, — jōs kōri preteim. —
Ji jimš i ikilōš tū bankā,
Nūdžārš trejotā kai lykts:
Vīns gūvi, ūtrīs cyuku,
Trešīs vušku - vōlaveicu,
Ar prymakim ir jūki mozi,
Ka na prodžārš, to prospielās
Kaidā naviņ kartu spielī...»
Taida ir tei raibō dzeivá,
Par prymaku nav vīgli bēt!

O. Rupaiņš

AUDIEJA

Lelōs stāllis raitā gaitā
Nirb kai jautrīs karuselš,
Tautu maita pūsmus skaita,
Virpoj krejs i motaveils

— Ak, cik jauki tai pa pōram
Rypu rypom poļkā grīzī! —
Maitai kiņ iz daņci kōjis,
Navar mīrā nūzacīš.

Svīdīs, dzejtená,
Audakla stāļļōs! —
Smaida maitinái
Bolt-zūbu pierlis.

Pīna bolti pūsmi tynās
Lelā stōvu rīstuvī,
Leidza tynās jaunys dīnys
Boltu lynu vierptuvī.

Tynu, tynu tynamū,
Mynu, mynu mynamū:
Kam tī klōsīs paladzeni?
Kam rūtainī goldauteni?

Grīzītās rīstuvī,
Audakly bolti!
Sareibās sieteni
Kumeli stolti.

Voi páleitá grabynōja
Vacys teinis dybynā?
Maita meklej padūmeni
Vacōs mōtis audumā.

Kai biteitá audiejená
Neišu šyunōs kiuņojās:
Div dīnenis ar sauleiti
I ar zvaigžņom runojās.

Veritās, dīdzeni,
Sešpadsmī neitīs,
Sešpadsmī neitīs,
Tautēņu klietī!

Kai skudreitá skaudzi násá
Pa vīnai skujenái,
Tai tautitá pyuru lūka
Pa vīnai dzejtenái.

Augu dīnu spryutenš šveikš,
Systuvá kai dzeni kloudž;
Dorbā rūkys nanūtīerpst —
Nagaideitys tautys brauc.

Siņ, siņ, systuvá,
Atspūleīņ, saunīs!
Tinitās grīztuvī
Audakly jauni!

Kūši, skaisti tautys roksti, —
Kas tūs skaistus darynōja?
Varaveiksná izkrōsōja,
Saulá pučom izrūtōja,

Mienestenš, nakš-bōlenš,
Zvaigžņu celim pīkaisāja,
Tautu maita, zylaceitá,
Sovā pyurā ilūcāja.

Tautrokstim veita,
Saulstorūs teita,
Kai rūzá gleita
Zīd tautu maita.

Niu, puīši, nanōcit
Jimņ tū ar varu!
Dažs lobs jau aizīt
Ar dagunu garu.

„2. Dzimtinis skoti”, 1945

Speidulis

NŪTYKUMS

Brauču ņaizi as nu Bieržu,
Caur Pazlaugu (iz Supānim) pa mežu
Ceļš tī, zynot, ir kai dalna.
Kāvá maņ bej loba, malna.
Ka māsť ar peicku, brangi skrāja
I sūlim gōja, cik viņ spāja,

Bet tá apstōja i šņōc
Veržās atpakaļ i krōc..
Pazaveru: nazkas malns
Sorgoj Dīveņ! Varbūt valns
Tūmār saukdams loba gora
Leidu gon nu rotim ōrā.

Radzu... buca - rasna, gara,
Tik jau pōrōk lela māra,
I taidis kai rogi speidāja
Nazkas tai nu gola,
Steipys ari taidys beja
Kai pi mýsu Kazmersť kola.

Laikam - gōdoju, kas braucá
Varbūt idzieršť, a zyrgs traucá,
I buca izaválá ōrā.
A pa bucys māram pazeiť,
Ka tī irā vīns nu pōra
Ols voi siļčá. As tai minu:

Ka tei pīdar tautīšam,
Tod jau laikam irā ols,
Jo bez ola latvišam
Ir pavysam gols.
I tai gōdōdams par olu,
Verūs as iz bucys голу.

Ak tu laimeņ! Kū as radzu!..
Tīsa ir ka bucá ols,
I ar mīļom kai ar madu,
Ir vyss aplīts gols.
Sajiemšť tūlaik drūsu prōtu,
Gōju as pi bucys klōtu

I iz rotim sōcu vālť,
Kāvá tūmar nastōv mīrā,
Kai tik sōkšu cālť.
Ak tu breinums! Kas tys irā?
Kas taidis kāvái prōtā?
Kū lai doru as ar kāvi?

Raugu otkon bucu vālť,
Kāvá sōnim. A kab tevi!..
Sōcu as jau viņu pālť...
Golā moti slāpni beja,
Svidri taišni ryučim skrāja
Bet ar bucu maņ pi rotu
A ni raudzāt daĩť klōtu...

Kāvi tod as ōrā jīudžu
Acis viņai aizsedžu,
Patšť iz bucu klusom gōju.
Pazaveru - muna meļnā,
Stōv kai nabogs jau bez kōju.
Ak tu breinums! Kas taidis irā?
Mani sajāmá jau bailá
Prōtam ari navā mīra,

Caldams brili, matu krystu,
Kab smuts nu maņšť prūjom itū.
Verūs! Kāvá ir iz kōju;
Sajiuģta jau laiž iz mōju.

Otkon bāda! A kab tevi!..
Raugi tagad sagiuť kāvi.
Naktī kōjom,
Kleistoj dubļūs niu iz mōjom...

Ols maņ jaucá prōtu
As pi bucys gōju klōtu,
Bet o breinums! Kas tī beja!?
Vītā bucys stōvāja -
Ōzšť ar bōrdu, malnym nogim.
Pīlicšť golvu, krot ar roгим,

I iz manim taišni gōja,
Taidu aizdūdams maņ baili,
Ka pať nūtreisāja kōja...
Paļdis... izpestāja gaili.
(Pi meža sorga natōļ beja).

Kai tik sōcá gaili dzidōť
Tivleņ ōzšť pa ceļu skrāja...
Sōcá nazkas borgi gaudōť
Pec tam otkon cīži rācá,
A iz beigom jau tik krācá...

Gon nu ņaizis napazynu
Kas par kustūni tī beja,
Tūmar tagad gon as zynu...
Laimá, ka vāl izbāģť spāja,
Ka munōs napatyka rūkōs,
Býtu gon jys gryutōs mūkōs!.

Tagad rádžādams kur bōrdu
Tivleņ dzieržu ola smōrdu,
Kai tik īraugu kur rotu,
Tivleņ acīs maņ jau klōtu:
Rasna buca, malny nogi,
Ōzšť ar bōrdu i div rogi.

Vīna līta pōrzameja,
Agrōk cytaižōk gon beja,
As kab izbāģť ōža rogu,
Bāgu tōli, tōļ nu ola
Redzit puisi, kai tī beja,
Kū maņ aļťensť padareja!

„Drywa” Nr.127 – 1912

Raibūs cīma Aleks

DIPEIŠA PRĪKI I BĀDYS

Bej maņ kaimiņš Vinca Ūdenš,
Paš kai stuļdzs — pīna pūdenš.
Par jū grybu pastōstāt
I jō gaitys aprakstāt.

Dzeivōja jys nūmetnī
Çocis Unrys paspōrnī
Zalis biksis bej jam kōjī
Cygareti kiupynōja.

Kartys lobprōt paspielāja,
Klaušys piļdāt nagribāja:
Buļbys myzōt, molku škālť,
Kastis nosōt, pūdus cālť.

Tikleidz atīt klaušu kōrta,
Vincam rūnās lela kaitā:
Golva reibst i vādars sōp,
Līkās, ka jau gols ir klōt.

Nabogs it iz ambulanci,
Grauzdams sausys maizis kaņci:
Lyudz nu klaušom atbreivōť
I ļautť jam vīglōk padzeivōť!

A lagerfirers naprūt jūku,
Vincam atmat tik ar rūku:
„Ka tu klaušys napiļdeisi,
Cigaretis nasajimsi”.

Vinca lyudzās stanādams
I penderi kaseidams:
„Mīlỹš Līder, naceļ kildu,
Ļauņ maņ peipāt česterfildu”.

Atbiļd komendants jam gudri,
Jo lobs padūms rodōs mudri:
„Ka tik par mani bolsōsi,
Tod cygareti dabōsi”.

Godi gōja, laiki steidzā,
Çocā Unra dzeivōť beidzā.
Tūlaik Dīva putnenim
Jōbrauc bej pōr iudinim.

Ībrauņ jaunā pasaulī,
Vinca nasād pakrieslī.
Dorbu atroda par řaizi,
Dīnys napalaidā greizi.

Ar maizis ryku kabatā
Steidz strōdōť slūtu fabrikā.
Naudys naškīdā par olu,
Dzārā tikai koka-kolu.

Dzeivi dzeivō cīž klusu,
Dorbā nabraucā ar busu.
Naudu krōť jam beja priks,
Lai kliutu bogots saiminīks.

I vīta vysu drūsōka
Līkās bỹš zam matrača.
Tī nu kotrā olgys dīnā
Kluseibā jys naudu lyka.

Naudys žūksnis augtiņ auga,
Kai aug ols iz loba rauga.
I pať tyvōks pazinā,
Cik Vincam naudys, nazyna.

Pec tam tik atgō nalaimā,
Kas nikod naiť klīgdama.
Zīmyssvātkim saimineica
Gryb, lai Vincam bỹtu prīca.

Jam nūpīerk jaunu matraci
I nagrybūt jei saceļ traci.
Vacū tod jei atdāvā
Niegerim kas atbraucā,
Monts taidz aizvadams ar mūlim
Nazasteidzūt lānim sūlim.

Vinca atgōjš vokorā,
Nu bādom saleikst kokorā.
Vincam osorys bej seji,
Niu vyss itaupiejums vieji.

„Tāvu zemes kalendars”, 1966

A. Pleišs

„Tāvu zemes kalendars”, 1955

MODERNĪS PRECINĪKS

Apyka maņ vīntuleiba,
grybu apjimt sīvu,
Paš nazynu kaidu,
rasnu jimt voi tīvu.

Saimineica vajdzeiga,
laiks jau svētūs braukņ,
Dūmoju as dīn i nakņ,
iz kuru pusi trauķ.

Pasaulī kod pazaver,
vysaidu ir maitu,
As gon grybu sameklāņ
bogotu i gleitu.

Dzeivī rūnās vajdzeibys,
nav jau slykti ar,
Ka caur preceišonūs cylvāks
bogots palikņ var,

Itōs dūmys mani komoj
jau ostoitu godu,
A ar padūmim maņ paleidz
daudzi draugu, rodu.

Tai maņ sūlōs krystamōtā:
„Maitu ir da sōrgys,
Tikai šymūs laikūs, cōleit,
puišu golvys dōrgys.

Apzaprecāņ tagad, bierneņ,
līta nav cīž gryuta.”
I pi vysvysaidom bryuņom
mani svētūs syuta;

Cyti vaicoj, iz kurū pusi
vairōk valk tovs prōts,
A ka nazyni, jī soka,
gon jau nūvāsš svōts.

Cyti soka: „Par ilgi losīs,
smolka tova garša,
Bet cerāsim, pa bazneicu
saīsīm zam marša.

Tod prīceigi, omuleigi
dzārsim tovs kōzys,
Ilgus godus, laimi vieļūt,
skandynōsim glōzis.

To tik tūlaik sapņōņ vari,
kas tāv bīš par laimi,
Ka laiceni padzeivōsi,
īgōdōsi saimi.

Bīsi cīneits tu nu vysu
kai gareigs saimis tavs,
Pylni orūdi bīš maizis,
gūvu pylns bīš klāvs.”

Itū vysu apdūmōdams,
sōku svētūs steigtīs,
Nazynōdams, kai tei līta
turpu vāļ var veiktīs.

Tod nūpītņi apdūmōju,
kaidu lyugņ maņ svōtu,
Kas vajdzeibys gadiejumā
dadūtu maņ prōtu.

Par svōči jiemu eistū mōsu,
kas jau pi ūtra veira,
Padūmojūt tai kai breinums,
čygōnītā teira.

Jeī mani izvodōja
pa vysaidom molom,
Sovu draudzi apbraukōju
gondreīž pa vysom solom.

Kur tik ībrauņ, tivleitē jeī
„pridannū” sōk prasāņ,
Tai ka bryutis tāvs voi brōļš
pakausi sōk kasāņ:

„To jiuš meklejot sīvu,
kas vajdzeiga jums ir,
To jiuš prosot, lai nu monta
lelu daļu škir.”

Rādžādams, ka maņ ar mōsu
arvīn slykti klōjis,
Dažōs vītōs paņ ar dūsmom
iztreņčā nu mōjis,

Gōju i par svōtu lyudžu
garū Izidoru.
Paļdis, cylvāks, tys izražiz
pacālā maņ goru:

„Draudzeņ, ka tu grybi
bogotu sāv sīvu,
To aizāj tāpaņ
iz Upmaļu Īvu!

Tai ir pyurā pīlykts daudz
dviļū, cymdu, zāču
I iz gultom pīklōts
vysvysaidu deču.”

Verūtīs iz Īvys monta,
sirdš maņ sōka smīņ,
A tā bāda atsaroda:
tei atsasoka īņ.

Ūtrā dīnā nūzalaižu
iz Pazulis dvoru,
Vyss jau bītu labi,
kab nabejš as par kōru.

Pīprasieju daudz montā:
gūvu, vušku, naudys,
Kai tī mani iztrīcā,
padūmojūt - raudys.

Tod pa celām izagrīžu
pi školōtōjis Ausmys.
Kai jeī mani izzūbōja,
padūmojūt šausmys.

Tai as, svētūs braukōdams,
soku, na par jūku
Daudzi kauna pīdzeivōju
i pōrcīšu daudz mūku.

Mesšu molā dūmys taidys,
kas maņ prōtu jauc,
Braukšu tī, kur pošam pateik,
na tī kur syuta ļaudš!

Samekleišu leigaveni,
kas bīš čakla, jauna;
Bīšu prīceigs paņ nu jōs i
nu cytīm nabīš kauna.

I tik tūlaik muna dzeivā
varās cāltīs, zāļņ
Ka paņ montkrōpi vareišu
nycynōņ i pālņ.

Dīveņ, āj maņ paleigā
tikņ iz eistō celā!
Tāv par tū leidz nōvāi munai
bīš pateiceiba lela.

P. Kalniņš

NAUDA KOLTŌS

(Pōsoka)

Tei nav pōsoka tik prosta,
Kai vacī ļaudš tū biži stōsta,
— Nakš tymsumā kod redzi guni,
Nazabeiš — ni tī vylki, ni tī suni,

Tī nauda pīmierkusā koltōs,
Kū sakrōjš kaidš sāv dīnōs boltōs,
Lai ņaizi, ceļūtīs nu kopa,
Dzeivā nav kai bolta lopa.

N. N.

STŌMAČŪS

O! cik as laimeigs beju,
Kod zīm iz kaimiņ-kōzom skrieju.
Kai tyku klōt pi kōzu mōjom,
Nu prīcys navarieju stōvāt kōjom.

Kod īraudzieju durovys valī,
Dūmōju, i maņ tā dalā.
Dreiži viņ iz pasūli kōpu
I par vysim lelōks topu.

Cytam patyka iz mani vārtīs,
Cytam maņ aiz apaklis čārtīs.
Nazkaidš kulāks par pakausi dyurā,
As i saleiku pi ceplā styura.

Seņōk kaidam skūpam, vacam
Tei nauda karinā par placam,
Zam lupotaina svōrka krūkom.
Vecš klieda apkōrt tai bez mūkom.

Kod vacums syta dyuri cītu
Kod naspāks styndzynōja kaulus
— Bej gryuši atrasņ naudai vītu,
Napamāšņ tok vysu praulūs...

Bankai vacīs naticāja,
Akcejis tod nabej mūdī,
Īpašņiks tū pōrskaitāja,
— Daudzi natierāja būdī.

Tai rādžājās, ka bjš gols
I nabaudāt maņ šū kōzu ols.
As beju puika pavysam slavņš
Napađūmoju ka maņ satikšņ kauns.

Na švaks as beju puika,
Tik vīnys ačš maņ tryuka.
Bet dzieržu nazkas šveikšņ ausī svōtam
Tivleņ tyka vīglōk munam prōtam.

Svōts, kai pazeistams cylvāks,
Nu vysim cīnejams tyvōks,
Nu golda pājiemš ola spani,
Mudri midzās tyvōk pi mani.

Bjši vasals draugs, Pōvols!
Izdžārsim pa glōzāi tō kōzu ols.
Sajusdams sevi pi laimis
Aizmiersu as par baimis.

Styprā pūdā naudu lyka,
Lai nateik vabalā, ni slika;
Rausā dīnvydūs nu kūka,
Iz vokorim cik snādzā rūka.

Nakš tymsumā, kod leitenš slacāja,
Tū vysu padariejš jys sacāja:
„Šuru muru — duru, buru,
Par sovu montu as tū turu;

Kas bjš tik mudrys,
Kas bjš tik gudrys,
Kas nazynōdams atrasņ tū
Lai skaita sāv par dōvōtū!”

Teiču, paļdis svōt, ka tu iz mani
Atgōji ar ola spani.
Tai pa vīnai, glōzā pec glōzis
Kaidu desmit munā kokla gōzās.

Tā kur bejš-nabejš lūpu gons,
Jam pi capuris dasīts zvons,
Nav gon ka jys greiži verās,
Vāļ aiz lelōs pōtogys čerās.

As nu svōta pīdūšonys lyugt,
Bet jys maņ aiz motīm plyukt.
Kō tu tā bļōvi kai teļš?
Voi nazynī, kur tovs ceļš?!

Radzu, ka bjš maņ švaki,
Jo sapārš kai čygana kaki.
Īgōdōju, kur sovys mōjis,
Monu, ka nagryb strōdōt kōjis.

Malnam apbūrtijam kungam
Beja izticāts šū naudu globōt,
Tys bruņōjis ar lelom rungom,
Prūt nūslāpumu gūdam sorgōt...

Šys malnjš kungs niu stōv iz vakti
I kaļtej naudu vīnmār nakti,
— Bez atslāgys i dzeļža skreinis,
Zam vacūs buramvōrdu zeimis.

Leidz šai dīnai vāļ nav rosta,
Malnō kunga gryutō nosta.

„Tāvu zemes kalendars”, 1969

Puš-rōpu tyku iz breiva gaisa
Lai tī maņ nikas namaisa.
Pa breižam patš nazynōju, kū doru
Varbjt ka ar nōsi snīgu oru.

Bet vys tik голу-golā
Tyku sovā solā.

„Drywa” Nr.3 – 1913

KOMETA

(1910.godā)

Vinā lelā cīmā
Zinā beja izplateita,
Ka maji ap pusi
Nūsiš ļaudš kometa

Pōrjymti ar baimi
Cīma ļaudš runoj,
Par šū nalaimi
Sagōjuši bādoj.

Romuks Žauga

AUGUSTAM — PASAULĀ APBRAUCIEJAM

Verās Augusts tāvainī,
apškodētā karūs,
cyloj sovys postolys
zīmā — pavasarūs.

Spriž — tā tōli natiksi,
nasakrōsi pyuru,
mozi m̄ysu kaļneni,
Rāzna — prūds pret jyuru.

Žāl tā sovys jauneibys,
šaura latgaļsāta,
dzierd — pi jaunōs vaļdeibys
pōrtikšona lāta.

Sivītis isōc rūnōt:
„Vajag pīzagatavōt!
Kū tī daudzi bādōt?!
Vajag grākus izsyudzāt.

Tūlaik baist nabjš
Sazatikļ ar smierti,
Koč pasaulām gols bjš,
Koč ar dzeivi b̄ysim škierti"

Bet veirīši na tai,
Na tū dzismi dzid;
„Kometa krisš, zynoms,
Vajag iz krūgu iļ.

Gaida plašis pasauleiš
krōšnim dobys skotim,
naparostys daiļovys
zyly-zalim motim.

Sveika, dzymtā ūļneica,
gon řaiz atsagrīzšu,
bogots, slavons, cyldynōts
tod tā izarīzšu!

Vādās labi plašumūs,
Augusts - veirs ar vōrdu:
apzasīvōjš, apbyuvāts,
cīnejamu bōrdu.

Laiki mejās. Tāvainā
atver škeibūs vōrtus,
sovus dālus gōtelus
sauc pi dzymtō pōrta.

Pasaulām bjš gols, —
Nav kū monta žālōt!
Izdzārsim mās ols,
Kū tī daudzi bādōt.

Ka pasaulām bjš gols,
Mās deļ itō naraudōsim.
Krūgā irā daudzi ols,
Izdzāruši padzīdōsim."

Moz bjš itō dzierinā,
Dabōsim mās cyta. —
Ka krūgā irā branđina,
Zynoma mums lita".

Atbrauç, August, nazabeiš,
vairōk nav tá vušku,
pasteidzā tōs izgināt
nu krīviskūs častušku.

Dzeivs vāļ kas nu jaukumim
latgališu solōs,
slyktō smoka mutulim
beidzūt aizaskolōš!

Vāļ ir mārgys Mārdzinī,
Stirnīnī kleist sturnys,
vāļ jau ludzōnišūs sād
vacōs liktiņdzirnys.

Vāļ jau maitineiņom tōm,
acim sylti-bryunom,
jaunōkom i skaistōkom,
ballis kleitys šyunom.

Bogoti par naudu dzer;
Biedeigim kuldys tivys,
Bet i tī pa pylnam dzer,
Koleidz prodzer sivys,

Pōrgōja kometa. —
Nikam rādžāt natyka!
Vysus dzeivus památá, —
Biedeigi bez sīvu palyka.

„Drywa”, Nr.144 – 1912

Gludōk dzeivis skrytuļš riļ
ūļneicā, kur cielīs,
koč jau godu pīcdesmit,
koleņ atsaškielīs.

Nadzār Juglys iudinā
Reigā tī nu krāna,
atbrauç, ilisim tāv ols
nu tō lelō žbana!

„Tāvu zemes kalendars”, 2003

Oņtā Leičujōņs

NAUTRĀNU REDZIEJUMS

Kei stōsta teika: ceļu krystā caltā krūgā,
Pi kaida stōvādami lūga,
Ar ola skrūzjom laiku kavādami,
Tūs saturu par cīži lobu slaveidami,
Tá mīstam puiši vōrdu atrast golvys lauziejuši.
Bet pakaušus viņ dauziejuši,
Jo kas vīnam lobs, tys cytam licīs sprosts
Kei Laigolovys gots,
Kod apkōrt taidys vītys skaistys — Opinki,
Rasnupli, Dekteri i Zaļō muiža, Kristinki
I Lyuza, i Zaļūkšni, i Gailumi...

Kod vysi reibūnī jau bejuši kai tumī,
Ir rodusās jīm ideja vystroka:
— Kū pyrmū satiksim, lai nūsaukumu soka!
Tá pieški izasaucīs kaidš vāļ gluži zāns,
Kam uzvōrds beja Īvulāns:
— Ei, rogovys nu Sārņu pusis brauc!
— Nu sauksim tod par Rogovu! — jam cyti sauc.
— Kas, troks tu esi niu voi glups? - keids preteim ciertīs,
— Tāv apleik viereigōk tok vajadzātu vārtīs! —
Bet tūmār cyta namaniejuši vysleidza.
— Par Rogovku! - jū palobōja Reidzāns,
Iz augšu skrūzi pacaldams pi ņaizis.
Tai troks voi nu Rogovkys jau seņ pa zāmi staigoj,
Kū kaitynoj, kam jautri maigoj.
ņaiz Reigā satyku as jaunu mārgu,
Kauneigu, bet Latgolū šei turūt «dārgu»:
«No pašas Ragaukas, kur piedzimusi,
Šurp esmu es tak atnākusi...»

Ar Nautrānim tei lita bejusā jau vysai žyгла,
Nav trauciejusā vairs nikaida navuiceibys myгла,
Kod calta bazneica i draudzā dybynōta,
Jau rogovkiši bejuši pi latiniska prōta:
Nivīnam napīdereigs, trešūs kōrtys — neutra,
I gudrā svešā vōrdā saukušīs

par Nautrēniem.

„Tāvu zemes kalendars”, 2004

Rasma Urtāne

IZ DZEIVIS

ņaizi baba dzedam soka:
— Itā naloba it smoka.
Voi Tu otkon krūgā beji?
Voi pi Teklīs ipeļdieji?

Švōrbōdamīs škeibi, greizi:
— Tu tok runoj napareizi!
Soka dzeds i dūšu rōda:
— Najiutu nikaida smōrda!

Gōju gūvu pōrsīt reitā,
Redz, kur staigoj nasapeityš!
Īraudzieju - sābru celā
Ībāgusā mŷsu tálā.

Kab tei škodi naizdareitu,
Sābru dōrzu naizmeideitu,
Skrieju as, cik spāka beja...
Nu, i atsapyušu lejā.

Garom Teklā gō iz gonim:
— Kū Tu, Odum, itā dori?
Paleidzi maņ dzelu vīnu,
Šakur sādā papļauņ sīnu! —

Naba itā vaini meklāt,
Atraitnā tok sābru Teklā;
Škodā napaleidzāt taidai,
Nu i papļōvu deļ kaita.

Baba dzedu jem aiz skausta:
— Pošam pļova nanūpļauta!
Vozojīs pa sābru mōjom,
Sātā āj iz meikstom kōjom!

Odums rādz, tā nabŷj jūki,
Baba čer, kas teik pa rūkai
Da lai pazaslāpņ nu trača,
Klusi īlein zam matrača.

„Tāvu zemes kalendars”, 2004

Mosola

DZÁDZKYS NALAIMÁ

Kõ deļ, dzádzka, tai skumeigi skotīs

Voi tāv nūtyka nalaimá kaida,
Voi jau dzeivī sōc nalabi klētīs,
Varbýt misiejīs, ikryti bādā?...

Agrōk vysod prīceigs tu beji,
Vysod turieji pacaltu goru;
Tagad daguns tāv līcās iz lāji,
I osorys laužās iz ōru.

Varbýt çotka ir vaineiga skumái,
Voi naatsyta dusmōs jei tevi,
Varbýt pamášť tevi jei dūmoj;
Kõ deļ taidu tu vali jai devi?

Laikam tevi nu bankys stum ōrā,
Atjem olgu, voi centru, voi vītu
Draugi “zociki” šmuci tāv dora,
Kas par īmesli skumái tai bītu?...

Voi muns pleminīk, jauns vāļ tu esi,
Naredzi apkōrť kas dorōs;
“Kristeigī” palyka nykni kai besi,
Skraida, lomojās, borās.

Vini par baklažku nūsaucá mani,
Izstyumā nu partejis ōrā,
Gōž maņ viersā sūmozgys spanim,
Vysaidys kibelis dora;

Sovā gazetā “Latgolys bōrdā”
Daudzi kõ slykta par manim roksta,
Mani jī lomoj, naīrādž kai çortu,
Munus grākus pasaulām stōsta;

Viņu līderi, ar naktš katlenim rūkōs,
Mani svietej pret Latgolys tautu:
As, dzie, dorūt nalobys štukys,
Napyldūt kanona pantu,

Pōrōk pasauleigs palicš asūt,
Atjiemš veiskupam telpys,
Naceistu, naškeistu dzeivi as vadūt
Lelōka naasūtá šēļmys...

Voi tys panasams?... Pleminīk milēs,
Sok, voi pareizi “kristeigī” dora?...
Vini sateikūt mani iz ilyš,
Bāg, kai nu naškeista gora!...

Vāļ tai naseņ, kai partejis līders
Lelā gūdā pi vinim as beju,
Vežu “kristeigūs” pareizōs slīdōš,
Viņus lūcāť pa sovam spieju.

Vysi “kristeigī” klausāja mani,
Munys runys, leidz pādejam vōrdam
Kū as runōju nu katedrys saeimā,
Vini drukōja ”Latgolys bōrdā”,

Tūlaik kristeigī cīnāja mani,
Līlāja, slavāja, teicá;
I tai, patiši, vini caur mani
Daudzi kõ sasnādzá, veicá,

Tagad aizmiersti nūpalny muni,
Kurūs vairōk beja par symtu,
Mani lomoj, kai pādeju suni
Izmat ōrā, kai caurojū cymdu,

Tikai Franka napamat veci,
Ar tū nūslādzom tagad mās bloku
Cytaiž jau bītu — koč jam rūkā sváci
I izlaid pādeju smoku...

Nabādoj daudzi, dzádzka muns milēs,
Tai vinám pleminīks soka,
Tevi izmátá oplom iz ilyš,
Nav vāļ tei lita tik troka.

Ka tāv ti “kristeigī” pīteicá karu...
Pīspļauņ iz golvys jīm vysim!
As tāv, kai sovam, paleidzāť varu;
Divejūs styprōki bīsīm.

Nōkušūs dorbus strōdōsim kūpā,
Vysod vīns ūtru mās viļksim,
Gon vāļ ir tautā ļauteņu glupu —
Bolsōš ... i saeimā tiksīm...

Paļdis tāv, pleminīk dōrgū,
Ka tu veča nagribi pamášť,
Esi maņ vysod par sorgu
I nadūd “kristeigīm” apášť.

X.

VACA PŌSOKA PAR GAISMU JAUNŪS
SVŌRKŪS

(Feletons)

Beja kungs, i beja muiža,
A pi muižys beja krūdzenš,
Tai sāv krūdzenš, seika muižā,
Bet ļūti jūceigs beja kundzenš.

Gon tam maizis, naudys gona,
Gon vysaida beja loba,
Bet, lai ļaudīs kungu mona,
Rādž, tam kungam taida doba:

Kaidis jys prōtnīks, kaidis jys strōdnīks,
Lai jū mona, lai jū zyna
Kaidis jys ļaudim draugs i gōdnīks,
Lai jū vysī teic, lai cīna.

Muiža, zámá! Kas nu muižys!
Tikai pyulis! — soka kundzenš.
Dūsīm ļaudim lobōk gaismu—
Cyta dareišona krūdzenš!

Dūmōts, dareits! Krūdzenš strōdoj.
Pōrdūd syurū, pōrdūd olu;
Redž, kai kungs par mūsīm gōdoj!
Runoj ļaudš pa vysu molu.

Dzer niu dāly, dzer niu tāvi,
Dzer nu reita, dzer pa vieļu.
Tukšys klietš i tukši klāvi,
Kundzenš brāc: as gaismu cieļu.

Kungam nauda, kundzenš smejās
Ļaudim palīk moki šauri;
Kungam vaigs aiz prīcys mejās,
Ļaudim golvys, pīris cauri.

I tai plauka ilgus godus
Ļaudim gaisma, krūga gaisma.
Ļaudš sōc pīmierš Dīvu, rodus,
Aiz to krūga celā taisna.

Bet kur prīca ti i bādys:
Prīca myužam vīna nanōk.
Kungam raudys, kungam gaudys:
Gaisma, jauna gaisma atnōk.

Na tei gaisma, kurū atnas
Kunga vara, krūga tykums.
Bet tei gaisma, kurū atnāšš
Skaidrys prōts i Dīva lykums.

I šei gaisma, gaisma jaunō,
Īt pa cīmim Īt pa solom,
Īt pi loba, Īt pi ļauna,
Spūdri speid pa vysom molom,

I šai jaunai gaismai austūt,
Mūstās ļauteni nu mīga;
Kungam sōp, kai zūbus raustūt,
Tymsums dylst, kai guba snīga.

Ļaudis celās, acis plota,
Skotōs, vaicoj: — kur mās tykom?
Krota golvys. kungu krota:
Sok! kur gūdu, montu lykom?

Sabryuk ākys, gōžās mōjis.
Izpuļ, izgaist rods pec roda,
Mīsa plyka, plykys kōjis,
Sīvys, bārni džeibst nu boda!

Dūmoj kundzenš, golvu kosa,
Kai lai satur vacū varu?
Taisa spustys, spākus losa,
Pīteic jaunai gaismai karu.

I kai naktš putyni bōžās
Viersum krūga brōļu bori,
Bet jī cyts pec cyta gōžās,
Pōrspiej vysus gaismys stori.

I aiz vīnam augstōk celās
Jaunys gaismys spūdri stori,
I aiz vīnam dziļōk velās.
Krūga gaismys ļaunī gori.

Celās bīdreibys i būdis,
Jauna dzeivā ļaudim stōjās,
Izīt dzeršona nu mūdis,
Cytaidi niu dzeivī klōjās.

Gaisma niu pec kara gryuta
Myužam spūdrys storus syuta.

„DRYWA”, Nr.45 – 1910

SKŪPĪS VECŠ

Stōv pi meža ustabená;
Sīnys caurys, praulōtys.
Vaca i bez jumta viná —
Lyuzt tai sejis kvāpōtys.

Vysod klusums storp tōm sīnom:
Siermīs vecš niu dzeivoj tur
Guļ jys kōktā naktim, dīnom;
Guļ i nastaigoj nikur.

Vacs i slyms jys. Bōrda bolta;
Sveita tik iz placim jam.
Mōji tukšs: nav gultys, golda,
Gryuta dzeivá vecelám! . .

Jam jau lūcekļūs nav spāka
Nabogs jys, ciž vōji rādž.
Dzeivoj — mīerdōs, vīns, bez grāka —
Vysu dzeivī nairādž.

Tikai vīns jam komoj prōtu,
Tikai tū jys dīvynoj:
Naudu, dzeļža skreini krōtū,
Vecš tū sirdī mīlynoj. . .
...

Zīmys vokors. Viejš solts celās.
Gaudoj viejputni, kreit snīgs. . .
Večam apleik mygla velās,
Mīdz ciņ acš jam gryutīs mīgs. . .

Nabogs sovā sveitā tynās.
Tikku-tikku pyustīs var. . .
Gryb jys iņ, bet kōjis pynās.
Lymst, i mīgst jys vīnumār. . .

Gryutī sapyni jauc prōtu.
Acīs bīži brīsmys dzymst:
Nōvis izkaptš stōv jam klōtu,
Naudys pūds caur zāmi grymst. . .

Vecš tod tryukstās.. Dīveņ svātu!
Kas ar mani nūteik tá?
Nōvā... Vātra jauc maņ sātu. . .
Grymst tī „zalta skreineitā”! . .

Gunš nu skreinis... Sveči malny. . .
Valny skreinis naudu ber. . .
Naudēņ! Naudēņ!.. Nūst jiuš valny! . .
Dīveņ! jys jau mani čer. .

Laidit mani! Dūdit naudu!
Dūdit maņ tū paglobōt!
Dīvs! Tu izklaus munu raudu!
Dūd vāļ drusku padzeivōt! . .

Vysu dzeivi naudu krōju.
Olkons, plyks as staigōju.
Vacūs kaulus, mīsu vōjū
Tikku dzeivs as volkōju.

Caurom naktim nagulieju;
Ryugtūs svīdrūs strōdōju.
Mīga dusys namekļieju,
Tik ap naudu dūmōju —

A tá muna dzeivá beidzās,
Gaist jau muna naudená. . .
Eukur valny pulkim steidzās. . .
Dzierđ syt nōvis stuņdená! . .

Grīžās muna ustabená.
Vātra-vīsulš vysu jauc...
Ak, jau kreit iz manim viná. . .
Vylki gaudoj, suni kauc...

Maņ ap golvu līsmys tynās.
Valni apleik skraidelej.
Kōjōs maņ jū ástis pynās.
Viersā maņ jī svečus lej. . .

Dīvs! Tu globoj mani veci!
Maņ jau gryuši dvašojās. . .
Svāti, dūdit dreizōk sváci —
Nōvā klōtu tyvojās. . .

Rādž: tī áļná... Gunš i līsmys. . .
Dvāselis tī raud i klīdz. . .
Vysur bailis, vysur brīsmys. . .
Kryutežu maņ valni mīdz. . .

Dīveņ! Glōb Tu!.. Nūst jiuš, valny!
Áļnis gori! Nūst jiuš!.. Nūst! . .
Ak!.. cik korsti... sveči malnī! . .
Nūst!.. Jys kreit, vairs nazamūst. . .
...

Vieļōk, jau pec vairōk dīnom,
Veča sābri-kaimini
Storp tōm malnōm praulu sīnom
Rādž iz greidys myrūni.

Vecš guļ zylom, soltom rūkom
Naudys skreini izačierš.
Brīsmēigs vaigs teic, kaidom mūkom
Skūpīs vecš ir nōvi tvierš.

Al K

KŌZYS

Mýsu cīmā lelys kōzys.
Daudzi ols i gostu daudz.
Sād ap goldu brōli, mōsys,
Sād i cyti gūda ļaudš.

Golda golā — „svōčis“, „svōti“
Jaunīs pōrš pi svōtim sād,
Vysim gostim jauki prōti,
Vysi teic: „Tik dzer i ād!“

Tikai mýsu ļaudavená
Bōla, dryuma, skumeiga.
Sād i gryuši pyušās viná,
Āšt i dzárt jei narauga.

Korstys, gryutys asarenis
Rīt jai timsōs actenōs:
Škiertīs gryuts nu mōmulenis,
Gryuts ir izīt tautenōs.

Žāl jai sova vaiņucená,
Žāl jai jaunū dīneņu.
Žāl jai skaistō rūždōrzená,
Jaunū dīnu pīmiņu. . .

Gryuts jai atstōt bōleleņus,
Gryuts jai pamášt mōsenis;
Nakūpt vairs jai rūždōrzenus,
Nadarynōt dzīsmenis. . .

Sād jei dryuma, nūskumusá,
Dūmoj gryutys dūmenis.
Golvu zami nūlaidusá,
Slauka sovys actenis. . .

Bet pret goldu „skripkys“, „basys“
Skaņ i gostus prīcynoņ.
Stōv iz golda galá, dasys,
Ādōjus viņ aicynoņ.

Gosti jautri runoj, smeņās,
Ād i glōzis tukšynoņ.
Ols par glōžu molom lejās
Aļtenš prōtus reibynoņ.

Kōzu dīna — prīcys dīna,
Vysi jauki, prīceigi.
Nūskumuša nav nivīna,
Vysi jiutōs laimeigi

Tikai vīna ļaudavená
Dziļōk, dziļōk skumōs grymst.
Bādoņ, gryuši pyušās viná
Sirdš nu sōpōm nanūrimst.

Atstōt tāvu, mōmuleņu;
Bōleņus i mōsenis
Dyžan gryuts. . . I tō deļ viņu
Komoņ taidys biedenis.

„JAUNAS ZINIAS”, Nr.10 – 1913

Skomba

„DRYVAS” JŪKI

Začš nūspārā munu tāvu
Ar pakalis kōjeņom;
Cik gribieju nūraudōt,
Aiz smiklenā navarieju.
Tautys daina

Skritiņ-skrieju, liektiņ-lieču
Iz tū Nevys prospekteni,
Devu vara pátaceni,
Pierku „Drywas” numereiti.

Pīstōstāja muni draugi,
Ka tī asūt taidi jūki.
Ka ni golvā nasajimt,
Ni prōtenī paturāt.

As nūskrieju, as atrodu
„Drywas” lapnū dzeivūkleiti:
Mōjai numerš četradesmit,
Kvatoreitái vāļ vīns klōt.

Aizturieju kryutīs dvašu,
Sazajiemu drūsumeni,
Rōvu Redakcejis zvonu,
Gaidu durys attaisūt.

Klausūs: garim, gryutim sūlim
Atcylpoj patš Mateisenš,
Nūceļ kōšus, atmat važys,
Īlaiž mani kambarūs.

Tovu lapnū dzeivōšonu
Tymā „Drywas” kvateri!
Cik tá krāslu, cik tá goldu,
Cik tá „Drywas” numeru!

Trejus lelūs kambarus
Trejs dyžoni dzeivōtōji:
Vysi lely raksteitōji,
Osprōteibu vōreitōji.

Mateiss guni kurynoj,
Jūku kotlu siļdeidams;
„Jaunas Zinias” škurynoj,
Bezdivēibys mekleidams.

Divi vacys jumpravenis
Garys spolvys pagivušys
Osprōteibu kotlā maisa,
Maiseidamys sutynoj.

Tá redzieju, tá pazynu,
Kai tei „Drywa” jūkus taisa,
Vōrej lelōs osprōteibys,
Ar kū ļaudš i smīdynōt.

Sprakšt guntenā zam tō kotla,
Putys viņ pa gaisu skrīn.
Osprōteibu vōreitōji
Vysi trejs pi kotla līn.

Mateiss soka: „Tymss kai āļnī,
Nikō navar sarādžāt;
Veritās jiuš, mōsenis,
As nūišu papeipāt”.

Verās vīna jumpravená,
Pazaver i nūzabeist:
— Oi, ļauteni! Kū as radzu
„Jaunas Zinias” tāvus kaun!

Verīs, mōs, kai vīni dzanās, —
Nāži rūkōs, ašnis tak...
Redzi, — „Drywu” gryb jī nūkauť,
Ak, kai nabadžeitá bāg!

— Kū tu, mōseņ, nīkus pļōpoj!
Soka ūtra jumpravená, —
Nakai blienis taidys runōť,
Lobōk nūskaitņ pōtorus.

Ni tá nāžu, ni tá ašná
Navaru as sarādžāt;
As tik radzu, ka tōs „Zinias”
Bučojās ar tāteišim.

— Mōseņ, natici, kū redzi,
Ļaunīs gors tī kārdynoj;
Tys ar bučōšonōs biļđom
Āļnī tevi vadynoj...

Mōsenis tai pļōpōdamys
Ap tū kotlu grūzōs, trynās,
Mateiss klausōs i ar spolvu
Roksta vysu numeri.

Mateisenš gon gudrs veirs,
Sáv gaļvenis nakaļtej;
Kū jumprovys sapļōpoj,
Tū jys „Drywā“ īstreipoj.

Maņ i žālums, maņ i smīklys
Iz jīm trejim verūtis;
Kū gribieju pazasmīt,
Aiz osorom navarieju.

Žāl maņ tyka Mateisená,
Žāl i vacū jumpraveņu,
Kam jōm borgīs „Drywas” tāvs
Icik malnu dorbu dūd.

Pažālojit nabadžeņus
I jiuš, mīlī laseitōji,
Viņu gryutōm osprōteibom
Apsmiklená nacelit.

„JAUNAS ZINIAS”, Nr.45 – 1913